

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Το Σκιάδες Τραπεζικό Σύστημα και ο Ρόλος του στην Παγκόσμια Οικονομία.

Επιβλέπων Καθηγητής : κ.Γαλυφιανάκης Γεώργιος

Φοιτήτρια: Πλοκαμάκη Αντωνία

Ηράκλειο ,Σεπτέμβριος 2020

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση εμφάνισε στην επιφάνεια το σκιώδες τραπεζικό σύστημα για να καταλάβουμε τον πραγματικό ρόλο που παίζει. Αν και αυτός ο όρος συνδέεται συχνά και σχετίζεται με την κατάρρευση της οικονομικής φούσκας και χαρακτηρίστηκε ως ένας από τους βασικούς καταλύτες που συνέβαλαν. Αυτό παραμένει μια μάλλον διφορούμενη έννοια, δύσκολο να αναγνωριστεί και να κατανοηθεί. Γενικά, το σκιώδες τραπεζικό σύστημα θεωρείται μη ρυθμιζόμενο ή μη ρυθμισμένο σώμα χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, δραστηριότητες και χρηματοοικονομικά μέσα που εκτελούν συναλλαγές και τραπεζικές πράξεις εκτός του παραδοσιακού τραπεζικού συστήματος. Εκτός από τα διαβόητα και καταστροφικά αποτελέσματα του σκιώδες τραπεζικού συστήματος, αυτό το χρηματοδοτικό σύστημα παρέχει ορισμένα οφέλη σε μια ασφαλές και αποτελεσματική αγορά. Πράγματι, ο αρχικός σκοπός του σκιώδες τραπεζικού συστήματος ήταν να παρέχει επιλογές χρηματοδότησης για παράγοντες της αγοράς, προσφέροντας ευκολότερη πρόσβαση και υψηλότερες αποδόσεις. Ωστόσο, το σκιώδες τραπεζικό σύστημα έχει άλλα μειονεκτήματα εκτός από την έλλειψη ρύθμισης πλαισίου και έκθεση σε υψηλούς κινδύνους. Οι υπηρεσίες σκιώδους τραπεζικού συστήματος προσφέρουν μερικά πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα και τον κίνδυνο που δημιουργήθηκαν μαζί με την κατάχρηση και την εκμετάλλευση που προκλήθηκε από το λάθος κίνητρο των βασικών παραγόντων οδήγησε στην παγκόσμια οικονομική κρίση. Αυτό έφερε στο φως την απρόβλεπτη φύση του σκιώδους τραπεζικού συστήματος, και πόσο αντίκτυπο που μπορεί να έχει στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα εάν δεν διαχειρίζεται και παρακολουθείται σωστά.

Λέξεις-κλειδιά: Σκιώδες τραπεζικό σύστημα , Τραπεζικοί κίνδυνοι, Τραπεζικές δραστηριότητες.

SUMMARY

It took the global financial crisis to shed light on the shadow banking system and realize the real role it plays. Although this term is often associated with and associated with collapse of the economic bubble and was identified as one of the key catalysts that contributed. This remains a rather ambiguous concept, difficult to recognize and understand. Generally, Shadow banking is considered an unregulated or unregulated body of financial institutions, activities and financial instruments that carry out transactions and banking operations outside the traditional banking system. In addition to the infamous and disastrous results of shadow banking, this financial system provides some benefits to a secure and efficient market. Indeed, the original purpose of shadow banking was to provide financing options for market players, offering easier access and higher returns. However, the shadow banking system has other disadvantages besides lack of regulation framework and exposure to high risks. Shadow banking services offer some advantages, the disadvantages and the risk they create together with the abuse and exploitation caused by the wrong motivation of key players led to the global financial crisis. This brought to light the unpredictable nature of shadow banking, and how much impact it can have on the global financial system if it is not managed properly and not monitored properly.

Keywords: Shadow banking system, Banking risks, Banking activities.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέπων καθηγητή κ. Γαλυφιανάκη Γεώργιο κυρίως για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, και για την ευκαιρία να αναπτύξω αυτό το ιδιαίτερο και ενδιαφέρον θέμα . Όπως επίσης και για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του κατά την διάρκεια της φοίτησής μου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	2
Summary.....	3
Πρόλογος.....	4
Εισαγωγή	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ.....	8
1.1 Ισολογισμός	10
1.2 Αποτελέσματα Χρήσεως.....	20
1.3 Κίνδυνοι Τράπεζων	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΚΙΩΔΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	27
2.1 Έννοια του σκιώδους τραπεζικού συστήματος.....	27
2.2 Συμμετέχοντες στο σκιώδες τραπεζικό σύστημα	27
2.3 Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι τραπεζών	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 :ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.....	35
3.1 Εισαγωγή.....	35
3.2 Μοντέλο.....	35
3.3 Δεδομένα	36
3.4 Οικονομτρικό μοντέλο	37
3.5 Παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τον δείκτη ROA.....	49
3.6 Παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τον δείκτη ROE.....	56
Κεφάλαιο 4 : Συμπεράσματα.....	58
Βιβλιογραφία	59

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 : Χρηματοοικονομικό Σύστημα.....	9
Εικόνα 2 : Τυπικός Ισολογισμός.....	10
Εικόνα 3 : Αποτελέσματα χρήσεως.....	19
Εικόνα 4:Σύνολο ενεργητικού χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων παγκοσμίως..	28
Εικόνα 5 : Ποσοστό καταθέσεων και δανείων μεταξύ τραπεζών και ΟΦIs.....	30
Εικόνα 6: Θετικές και αρνητικές επιπτώσεις πληθωρισμού.....	40
Εικόνα 7:Ρυθμος ανάπτυξης οικονομίας της Ελλάδας.....	42
Εικόνα 8: Μήτρα συσχέτισης.....	54

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Πτυχιακή εργασία έχει ως κύριο θέμα της το σκιώδες τραπεζικό σύστημα και την επίδρασή του στην παγκόσμια οικονομία. Χρειάστηκε η παγκόσμια οικονομική κρίση για να συνειδητοποιήσει τον πραγματικό ρόλο που διαδραματίζει. Παρόλο που το σκιώδες τραπεζικό σύστημα σχετίζεται με την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και αναγνωρίζεται ως ο κύριος παράγοντας που συνέβαλε σε αυτό, παραμένει μια μάλλον αμφίσημη έννοια η οποία δύσκολα μπορεί να εντοπιστεί και να κατανοηθεί. Εκτός από τις καταστροφικές συνέπειες του Shadow Banking, αυτό το σύστημα χρηματοδότησης παρέχει ορισμένα οφέλη σε ένα ασφαλές και αποτελεσματικό περιβάλλον της αγοράς. Το Shadow Banking προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα καθώς και μειονεκτήματα. Ωστόσο, τα μειονεκτήματα που βασίζονται στον κίνδυνο που χαρακτηρίζουν, η κατάχρηση και η εκμετάλλευση, που προκλήθηκαν από λάθος κίνητρα των βασικών παραγόντων οδήγησαν στην παγκόσμια οικονομική κρίση. Αυτό έφερε στο φως την απρόβλεπτη φύση της σκιώδους τραπεζικής και το αντίκτυπο που μπορεί να έχει στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, εάν δεν διαχειρίζεται και παρακολουθείται σωστά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

Η τραπεζική θεωρία αντιμετωπίζει την τράπεζα ως μια επιχείρηση η οποία αγοράζει καταθέσεις και πουλάει δάνεια, με σκοπό την μεγιστοποίηση του κέρδους της. Η σύγχρονη τραπεζική θεωρία αλλά και πρακτική περιγράφει την τράπεζα σαν μια επιχείρηση πολλαπλών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων.

Μια τράπεζα σήμερα παρέχει μια ποικιλία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών δηλαδή παρέχει μια σειρά επενδυτικών λύσεων όπως αμοιβαία κεφάλαια, υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίου, πώληση παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, πώληση υπηρεσιών ασφάλισης .

Η σύγχρονη χρηματοπιστωτική κρίση ανέδειξε ότι οι κεφαλαιαγορές δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν να μην συνδέονται με το τραπεζικό σύστημα. Η συμμετοχή των τραπεζών γενικών δραστηριοτήτων στις κεφαλαιαγορές έδειξε ότι μια κρίση ρευστότητας σε αυτές μπορεί πολύ γρήγορα να μετατραπεί σε μια κρίση του τραπεζικού συστήματος. Οι κεντρικές τράπεζες παίζουν σημαντικό ρόλο όχι μόνο για την διαφύλαξη της αγοραστικής δύναμης του νομίσματος μιας χώρας και την σταθερή οικονομική ανάπτυξη, αλλά και σαν φύλακας της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Εικόνα 1. Χρηματοοικονομικό Σύστημα

Ένα Χρηματοπιστωτικό (ή Χρηματοοικονομικό) Σύστημα αποτελείται από «θεσμικές μονάδες και αγορές που αλληλοεπιδρούν, συνήθως σε ένα πολύπλοκο τρόπο, με στόχο την κινητοποίηση κεφαλαίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων και την παροχή διευκολύνσεων στη χρηματοδότηση της εμπορικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων πληρωμών».

Αντίστοιχα, ένα τραπεζικό σύστημα είναι ένα "δίκτυο εμπορικών, αποταμιευτικών και άλλων εξειδικευμένων τραπεζών που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής καταθέσεων, της παροχής δανείων, της μεταφοράς χρημάτων και της παροχής επενδυτικών διευκολύνσεων. Επιπρόσθετα, προσαρμόζει χρηματοοικονομικά προϊόντα στο θεσμικό και εποπτικό πλαίσιο, συμβάλλοντας έτσι στην αποτελεσματικότερη λειτουργία της οικονομίας.

Συμπερασματικά ένας ασφαλέστερος τρόπος να απარიθμήσουμε τις κύριες λειτουργίες μίας τράπεζας είναι να αναλύσουμε τους βασικούς χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς της, τον ισολογισμό της και τα αποτελέσματά της. χρήσεως.

1.1 Ισολογισμός

Ο Ισολογισμός είναι η κύρια οικονομική κατάσταση που αντικατοπτρίζει σε μια δεδομένη στιγμή, όπως μια φωτογραφία, την οικονομική κατάσταση της Εταιρείας. Αποτελείται από δύο στήλες, η πρώτη από τις οποίες ονομάζεται ενεργητικό και η δεύτερη ονομάζεται παθητικό.

Το παθητικό αντιπροσωπεύει τις πηγές κεφαλαίων που διαχειρίζεται η Εταιρεία και το ενεργητικό το που επενδύονται. Με άλλα λόγια, το παθητικό είναι αυτό που οφείλει η Εταιρεία και το ενεργητικό ποιος έχει τοποθετήσει αυτό το κεφάλαιο.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ			
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
	ΟΜΑΔΕΣ ΛΟΓ/ΣΜΩΝ Ε.Γ.Λ.Σ.		ΟΜΑΔΕΣ ΛΟΓ/ΣΜΩΝ Ε.Γ.Λ.Σ.
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ:		ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ:	
-ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ		-ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΟΜΑΔΑ 4
ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΣ	ΟΜΑΔΑ 1	-ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	ΟΜΑΔΑ 4
-ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝ/ΣΕΙΣ	ΟΜΑΔΑ 1	-ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	ΟΜΑΔΑ 4
-ΕΝΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝ/ΣΕΙΣ	ΟΜΑΔΑ 1	-ΠΟΣΑ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	ΟΜΑΔΑ 4
-ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	ΟΜΑΔΑ 1	-ΑΠΟΤ/ΣΜΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	ΟΜΑΔΑ 4
-ΜΑΚΡ/ΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	ΟΜΑΔΑ 1	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ:		ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ:	
-ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΟΜΑΔΑ 2	-ΜΑΚΡ/ΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	ΟΜΑΔΑ 4
-ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	ΟΜΑΔΑ 3	-ΒΡΑΧ/ΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	ΟΜΑΔΑ 5
-ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ	ΟΜΑΔΑ 3		
-ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	ΟΜΑΔΑ 3		
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	ΟΜΑΔΑ 3	ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	ΟΜΑΔΑ 5
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		=	ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Εικόνα 2 :Τυπικός Ισολογισμός

Το παθητικό περιλαμβάνει:

Οι υποχρεώσεις στον ισολογισμό μιας εταιρείας αντικατοπτρίζουν τις πηγές κεφαλαίων που διαχειρίζεται η εταιρεία. Πιο συγκεκριμένα, είναι το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων και των υποχρεώσεων (ή του ξένου κεφαλαίου) μιας επιχείρησης.

- **Καταθέσεις**

Οι καταθέσεις είναι λογιστικές εγγραφές σε τραπεζικό βιβλίο που επιτρέπουν στον κάτοχο να πραγματοποιεί αναλήψεις, καταθέσεις χρημάτων και πληρωμές. Επίσης εννοούμε το υπόλοιπο του λογαριασμού κατάθεσης.

Το υπόλοιπο των καταθέσεων του κάτοχου σε μια τράπεζα είναι ένα αρχείο στους λογαριασμούς παθητικού και πιο συγκεκριμένα στους λογαριασμούς υποχρεώσεων. Με άλλα λόγια, είναι χρέος της τράπεζας που καταβάλλεται σε νόμισμα στον κάτοχο του λογαριασμού. Αντίστοιχα, είναι ένα ενεργητικό στοιχείο για τον καταθέτη, δεδομένου ότι είναι χρήματα που έχει και μπορεί

να εισπράξει (ως μετρητά ή ως επιταγή), να το χρησιμοποιήσει για την πραγματοποίηση πληρωμών κ.λπ.

Είδη Καταθέσεων:

A) Καταθέσεις όψεως

Η κατάθεση όψεως είναι τραπεζικός λογαριασμός με μηδενικό ή πολύ χαμηλό επιτόκιο. Χρησιμοποιείται από καταθέτες για άμεση αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών με την έκδοση τραπεζικών επιταγών.

Οι υπάρχοντες καταθέσεις διαφέρουν από τις άλλες καταθέσεις στο ότι χρησιμοποιούνται συνήθως από τις επιχειρήσεις για να καλύψουν τις τρέχουσες ανάγκες τους. Συνήθως δεν έχουν επιτόκιο ή έχουν πολύ λίγα. Τα χρήματα κατάθεσης όψεως χρησιμοποιούνται από τις τράπεζες σε πολύ μικρό βαθμό για άλλες τραπεζικές δραστηριότητες, καθώς είναι χρήματα που αλλάζουν χέρια γρήγορα. Οι τράπεζες προσπαθούν να αξιοποιήσουν όσο το δυνατόν τα χρήματα σε περισσότερες εταιρείες έτσι ώστε τα χρήματα να παραμείνουν στην τράπεζα από τους τρεχούμενους λογαριασμούς και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα η τράπεζα να μπορεί να αυξήσει λίγο το λειτουργικό της επιτόκιο.

Πρόσθετα στοιχεία και παροχές:

- Ο λογαριασμός με επιταγές ή μετρητά.
- Δυνατότητα έκδοσης μηνιαίου ή εξαμηνιαίου ενημερωτικό κίνησης λογαριασμού.
- Δυνατότητα πληρωμής λογαριασμών μέσω πάγιων εντολών ή μέσω της υπηρεσίας e-banking.
- Εκδίδεται μπλοκ επιταγών.

B) Οι καταθέσεις ταμειυτηρίου

Οι καταθέσεις ταμειυτηρίου είναι ένα είδος λογαριασμού κατάθεσης που είναι ο πιο δημοφιλής στο ευρύ κοινό σε σχέση με τις άλλες καταθέσεις. Αφορά σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, προκειμένου να συλλέγουν τις

αποταμιεύσεις τους σε λογαριασμούς χαμηλού επιτοκίου .Θεωρούνται μία από τις πιο εύκολα ρευστές επενδύσεις, μαζί με καταθέσεις όψεως και μετρητά. Οι καταθέσεις ταμειυτηρίου παρέχουν τη δυνατότητα άμεσης ανάληψης του πιστωτικού υπολοίπου και μπορούν να συνδυαστούν με πάγιες εντολές για αποπληρωμή διαφόρων λογαριασμών καταθετών όπως κινητής τηλεφωνίας και ηλεκτρικού ρεύματος .

Η πίστωση των τόκων, των καταθέσεων ταμειυτηρίου διενεργείται συνήθως κάθε έξι μήνες, δεν επιτρέπει την έκδοση επιταγών, ενώ η ενημέρωση των καταθετών γίνεται από το βιβλιάριο καταθέσεων του Ταμειυτηρίου. Λόγω των χαμηλών επιτοκίων, οι καταθέσεις ταμειυτηρίου συνήθως δεν προτιμώνται για μακροπρόθεσμες επενδύσεις.

Γ) Καταθέσεις προθεσμίας

Οι καταθέσεις προθεσμίας είναι καταθέσεις για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα κατά το οποίο δεν μπορούν να γίνουν αναλήψεις. Το επιτόκιο είναι συνήθως υψηλότερο από το επιτόκιο καταθέσεων ταμειυτηρίου και καθορίζεται για τη συμφωνημένη περίοδο.

Το επιτόκιο εξαρτάται από το ποσό της κατάθεσης και πόσο καιρό τα χρήματα θα παραμείνουν μη διαθέσιμα. Όσον αφορά τη ρευστότητα, οι καταθέσεις παρέχουν υψηλή ρευστότητα επειδή οι καταθέτες μπορούν να αποσύρουν το ποσό που έχουν στον λογαριασμό τους ανά πάσα στιγμή, προκαλώντας έτσι αυξημένη πιθανότητα κινδύνου ρευστότητας. Σε περίπτωση που ο καταθέτης πρέπει να αποσύρει τα χρήματα νωρίτερα, υπάρχει σχετική ποινή δηλαδή χρηματικό ποσό που πρέπει να πληρώσει.

• Παράγωγα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα είναι επενδυτικά χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία η τιμή τους βασίζεται στην αξία των υποκείμενων τίτλων. Οι βασικοί τίτλοι είναι οι συναλλαγματικές ισοτιμίες, τα επιτόκια, οι τιμές των ομολόγων, τα αποθέματα, τα εμπορεύματα και οι χρηματοοικονομικοί δείκτες. Σε αντίθεση με τις υποκείμενες αξίες, τα

συμβόλαια παραγώγων έχουν συνήθως περιορισμένης διάρκειας και πάντα συγκεκριμένες ημερομηνίες λήξης.

Τα παράγωγα ανήκουν στην κατηγορία των αξιογράφων αλλά αναφέρονται χωριστά λόγω των κινδύνων που ενέχουν στις τράπεζες καθώς και των ανησυχιών που προκαλούν στις ρυθμιστικές αρχές. Η αξία των συμβολαίων σε αυτή την πλευρά του παθητικού έχουν αρνητική αξία εν αντιθέση με την ενεργητική πλευρά όπου εκεί έχουν θετική αξία .

- **Χρηματοδότηση από τις αγορές**

Η χρηματοδότηση από τις αγορές χωρίζεται σε 2 κατηγορίες στην βραχυπρόθεσμη και την μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση:

A) Μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση

Γίνεται με την έκδοση ομολόγων και τη λήψη μακροπρόθεσμων δανείων. Ένα παράδειγμα είναι το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης.

Δάνειο μειωμένης εξασφάλισης είναι ένα δάνειο που κατατάσσεται σε άλλα δάνεια ή χρεόγραφα σε σχέση με απαιτήσεις από περιουσιακά στοιχεία ή κέρδη και σε περίπτωση αθέτησης του δανειολήπτη, οι πιστωτές που κατέχουν χρέος μειωμένης εξασφάλισης θα εξοφληθούν μόνο μετά την πλήρη πληρωμή των μέγιστων κατόχων χρέους.

B) Βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση

Είναι η χρηματοδότηση που διαρκεί έως ένα έτος και περιλαμβάνει προϊόντα της χρηματαγοράς όπως επενδυτικά κεφάλαια και πιστοποιητικά καταθέσεων.

Τα πιστοποιητικά καταθέσεων είναι επενδυτικά προϊόντα χαμηλού κινδύνου που πωλούνται από τράπεζες. Είναι δεσμευτικά για το χρόνο ανάληψης χρημάτων από τους επενδυτές και δίνουν υψηλότερο επιτόκιο που

συμφωνείται στην αρχή της επένδυσης και είναι συνήθως σταθερό. Σε περίπτωση που ο επενδυτής θέλει να αποσύρει τα χρήματά του πριν από τη λήξη θα έχει ως συνέπεια υψηλό κόστος, η συμφωνία παρέχει αρκετά υψηλό κόστος για να τον αποθαρρύνει. Με αυτόν τον τρόπο η τράπεζα επιτυγχάνει να μειώσει τον κίνδυνο ρευστότητας σε σύγκριση με τις καταθέσεις.

Τα εμπορικά χειρόγραφα είναι μια υπόσχεση πληρωμής, βραχυπρόθεσμου μη εξασφαλισμένου δανεισμού. Εκδίδονται κάτω από το άρτιο, δηλαδή σε τιμή χαμηλότερη από την τιμή έκδοσης.

- **Καθαρή θέση**

Η καθαρή θέση της τράπεζας είναι το σύνολο των συνολικών περιουσιακών στοιχείων) και των συνολικών υποχρεώσεων . Τα ίδια κεφάλαια σε εταιρείες είναι το ποσό όλων των περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν στους ιδιοκτήτες της επιχείρησης, μετά την αποπληρωμή των υποχρεώσεων (δηλαδή βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης).

Στηριζόμενοι στη βασική λογιστική εξίσωση που ακολουθεί το Ενεργητικό ισούται με το Παθητικό συν την Καθαρή θέση, η καθαρή θέση αποτελεί τη διαφορά μεταξύ ενεργητικού και παθητικού. Η καθαρή θέση διακρίνεται στο μετοχικό κεφάλαιο (μετοχές), στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέο.

Η καθαρή θέση αφορά το ποσό των περιουσιακών στοιχείων που συνεισφέρει η εταιρία και το ποσό των περιουσιακών στοιχείων που δημιουργούνται εσωτερικά στην εταιρεία ως αποτέλεσμα της κερδοφόρας λειτουργίας της και ποια περιουσιακά στοιχεία δεν διανεμήθηκαν στους ιδιοκτήτες ή τους μετόχους της, αλλά κρατήθηκαν για να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς της.

Από την άλλη πλευρά ,το ενεργητικό περιλαμβάνει:

- **Δάνεια**

Κατά τον Αστικό Κώδικα (άρθρο 806) το δάνειο αποτελεί μεταβίβαση από τον δανειστή στον οφειλέτη χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων,

υπό λεπτομερώς καθοριζόμενους όρους επιστροφής και άλλων, στην μεταξύ των δύο μερών σύμβαση.

Στην περίπτωση που το δάνειο είναι χρηματικό, αποκαλείται και πίστωση. Στην πράξη η λέξη δάνειο χρησιμοποιείται συνήθως για διάρκεια δανεισμού μεγαλύτερη του ενός έτους, ενώ για μικρότερα χρονικά διαστήματα, κυρίως κατά τον δανεισμό μεταξύ επιχειρήσεων ή κατά την χορήγηση κεφαλαίου κινήσεως από τις τράπεζες, γίνεται χρήση του όρου πίστωση.

Το τραπεζικό δάνειο είναι πάντα χρηματικό και έντοκο, χορηγείται δηλαδή με αντάλλαγμα τους τόκους. Ανάλογα με τη φάση του κύκλου που βρίσκεται η οικονομία (ανοδική ή καθοδική πορεία), τα δάνεια αυξάνονται ή μειώνονται με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η οικονομία της τράπεζας αντίστοιχα.

• Διαθέσιμα

Τα διαθέσιμα της Κεντρικής Τράπεζας αποτελούνται από αποθεματικά (νομισματικά ή χρυσά) που έχουν δημιουργηθεί από τη συσσώρευση χρημάτων, τραπεζικές καταθέσεις και τον πλούτο του κράτους.

Αυτά τα αποθεματικά, σε συνδυασμό με την έκδοση νέων - μη πληθωριστικών - χρημάτων, χρησιμοποιούνται από καιρού εις καιρόν από την κεντρική τράπεζα για την άσκηση νομισματικής πολιτικής (νομισματική υποστήριξη ή ρευστότητα αγοράς). Αυτό καθιστά δυνατή την τροφοδοσία των υπόλοιπων τραπεζών και της οικονομίας γενικά, με ταμειακές ροές όταν είναι απαραίτητο.

Καθώς οι διάφορες εμπορικές τράπεζες παρέχουν διάφορα είδη δανείων και χρηματοδότησης σε ιδιώτες και επιχειρήσεις από τα αποθέματά τους, τα περιουσιακά στοιχεία της κεντρικής τράπεζας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παροχή φθηνών χρημάτων σε άλλες τράπεζες κατά τη διάρκεια της ύφεσης.

Τα διαθέσιμα έχουν τη μεγαλύτερη ρευστότητα από όλα τα στοιχεία του ενεργητικού. Οι τράπεζες όταν θέλουν να καλύψουν υποχρεώσεις, να δώσουν νέα δάνεια ή να επενδύσουν σε άλλα στοιχεία του ενεργητικού στρέφονται σε αυτά. Αυτό συμβαίνει επειδή μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν χωρίς να υποστούν καμία άμεση ζημιά .

Στην περίπτωση όμως που τα τραπεζικά ιδρύματα κατέχουν υψηλά ποσά ρευστών διαθεσίμων στα ταμεία τους προκαλείται μια έμμεση ζημιά η οποία δεν φαίνεται στον ισολογισμό της και αυτό είναι το κόστος διακράτησης. Το κόστος αυτό αναφέρεται στα έσοδα από τόκους τα οποία χάνει η τράπεζα όταν προτιμά να κρατά μεγάλα χρηματικά ποσά στον λογαριασμό της από το να τα χορηγήσει σε δάνεια.

- **Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων**

Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων περιλαμβάνουν διάφορους τύπους καταθέσεων, όπως καταθέσεις ταμειυτηρίου, καταθέσεις όψεως, τρεχούμενο λογαριασμό, προειδοποιητικές καταθέσεις και προθεσμιακές καταθέσεις. Περιλαμβάνει επίσης τίτλους αντίστροφης επαναγοράς που είναι χρεόγραφα βραχυπρόθεσμης διάρκειας που εύκολα ρευστοποιούνται και δημιουργούν γρήγορα κέρδος.

Σημασία έχει να τονιστεί ότι αυτές οι απαιτήσεις συνεπάγονται πιστωτικό κίνδυνο, δηλαδή τη δυνατότητα των αντισυμβαλλομένων να μην είναι σε θέση να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις. Αυτός ο κίνδυνος είναι πιο έντονος σε περιόδους κρίσης.

Σε αντίθεση με ό,τι είναι διαθέσιμο, οι απαιτήσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων δεν έχουν μεγάλη ρευστότητα επειδή δεν είναι άμεσα διαθέσιμες.

- **Παράγωγα**

Όπως αναφέραμε παραπάνω ,τα παράγωγα στην πλευρά του ενεργητικού καταγράφεται η αξία των συμβολαίων τα οποία έχουν θετική αποτίμηση για την τράπεζα ενώ στην πλευρά του παθητικού η αξία των συμβολαίων τα οποία έχουν αρνητική αξία.

- **Συσσωρευμένες Απομειώσεις**

Οι συσσωρευμένες απομειώσεις αποτελούνται από πιθανές ζημιές δανείου. Συγκεκριμένα, η τράπεζα μπορεί να αξιολογήσει τα δάνεια στα οποία προβλέπει ότι δεν θα χρησιμοποιηθούν πλήρως και τα καταγράφει σε αποθεματικά για την αντιμετώπιση των μελλοντικών ζημιών της που μπορούν να δημιουργηθούν .

Ο υπολογισμός των συσσωρευμένων απομειώσεων είναι ένα σημαντικό ζήτημα στην τραπεζική λογιστική, διότι πρώτον επισημαίνει δύο αλληλένδετα ζητήματα που είναι ασύμμετρες πληροφορίες και δεύτερον τη στρατηγική συμπεριφορά όλων των σχετιζόμενων ατόμων με τις τράπεζες.

- **Αξιόγραφα**

Στην καθημερινή πρακτική διαπραγμάτευσης η χρήση αξιογράφων δηλαδή **ομόλογα** και **μετοχές** γίνεται πιο συνηθισμένη, καθώς οι περισσότερες συναλλαγές πραγματοποιούνται με βάση την ευπιστία των συναλλασσόμενων. Έτσι, αυτά τα χρεόγραφα χρησιμοποιούνται στην καθημερινή εμπορική δραστηριότητα ως μέσο πληρωμής, παροχής και εξασφάλισης πίστωσης και εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων.

A)Ομόλογα

Είναι ένα δάνειο, το οποίο λαμβάνεται από τον δανειστή του δανείου όχι μέσω τραπεζικής διαμεσολάβησης αλλά μέσω των κεφαλαιαγορών. Μπορεί να εκδοθεί από το δημόσιο ή από οργανισμούς όπως τράπεζες και επιχειρήσεις.

Ο εκδότης είναι ο οφειλέτης, ο ομολογιούχος είναι ο δανειστής και το κουπόνι είναι τόκος. Τα ομόλογα επιτρέπουν στον εκδότη να χρηματοδοτήσει μακροπρόθεσμες επενδύσεις με εξωτερικά κεφάλαια. Τα ομόλογα είναι ουσιαστικά κινητές αξίες που διατίθενται προς πώληση στην αγορά προκειμένου να αγοραστούν από επενδυτές και να αποκομίσουν τα κέρδη που προκύπτουν από τα μερίσματα (κουπόνια) που προσφέρονται από αυτά τα χρεόγραφα. Τα ομόλογα εκδίδονται γενικά για καθορισμένο χρονικό διάστημα άνω του ενός έτους.

B) Μετοχές

Μετοχές είναι ένα μερίδιο ιδιοκτησίας σε μια εταιρεία. Βασικά αυτό που κάνουν είναι να πουλήσουν μετοχές προκειμένου να συγκεντρώσουν όσο το δυνατόν περισσότερα κεφάλαια. Σε αντάλλαγμα, οι μέτοχοι μπορούν να εισπράττουν μερίσματα, να διανέμουν μερίσματα στις μετοχές τους ή να εισπράττουν την απόδοση της επένδυσής τους σε περίπτωση αύξησης των τιμών των μετοχών.

Οι μετοχές θεωρούνται μακροπρόθεσμα προϊόντα, επειδή οι εταιρείες δεν έχουν συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης και διανέμουν περιοδικά το σύνολο των κερδών τους ή μέρος του στους μετόχους με τη μορφή μερίσματος. Όσο υψηλότερο είναι το καθαρό εισόδημα της εταιρείας, τόσο υψηλότερη είναι η απόδοση των μετόχων.

Οι τιμές των μετοχών διαφέρουν ανάλογα με την προσφορά και τη ζήτηση. Οι επενδυτές σκοπεύουν να μεγιστοποιήσουν το κέρδος τους εκτιμώντας την πορεία στην οποία θα κινηθεί η τιμή μιας μετοχής.

Επιπλέον, υπάρχουν δύο κύρια είδη μετοχών, οι **κοινές μετοχές** και οι **προνομιούχες μετοχές**. Οι κάτοχοι προνομιούχων μετοχών δεν έχουν δικαίωμα ψήφου, οπότε δεν ασκούν κανέναν έλεγχο και οι κάτοχοι προνομιούχων μετοχών θα πληρωθούν κατά προτεραιότητα σε περίπτωση που η εταιρεία πτωχεύσει. Ενώ οι κοινές μετοχές περιέχουν το δικαίωμα ψήφου, οπότε οι κάτοχοι αυτών μπορούν να ψηφίζουν στις ετήσιες γενικές συνελεύσεις και δέχονται χρήματα από την μερισματική απόδοση η οποία εξαρτάται από τα κέρδη της εταιρείας. Η μερισματική απόδοση για τους κατόχους προνομιούχων μετοχών είναι προκαθορισμένη και αυτό σημαίνει ότι ο κίνδυνος είναι μικρότερος.

Συμπερασματικά, η τιμή των μετοχών, των ομολόγων και των αξιογράφων είναι ίση με την παρούσα αξία των αναμενομένων ταμειακών ορών τους.

Κλείνοντας, με την ανάλυση του ισολογισμού συνεχίζουμε στο επόμενο κύριο κομμάτι ανάλυσης των σημαντικών λειτουργιών μιας τράπεζας δηλαδή στα αποτελέσματα χρήσεως.

1.2 Αποτελέσματα Χρήσεως

Η χρηματοοικονομική κατάσταση εμφανίζει το αποτέλεσμα το οποίο πέτυχε η τράπεζα κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου, καθώς και τους προσδιοριστικούς παράγοντες αυτού του αποτελέσματος. Το θετικό αποτέλεσμα καλείται κέρδος, ενώ το αρνητικό ζημία. Το περιεχόμενο της κατάστασης αποτελεσμάτων χωρίζεται σε δύο μέρη.

Το πρώτο μέρος παραθέτει τις λεπτομέρειες των λογαριασμών εσόδων και εξόδων λειτουργίας.

Το δεύτερο μέρος παρουσιάζει τους λογαριασμούς των μη λειτουργικών εσόδων και κερδών και στη συνέχεια, των μη λειτουργικών εξόδων και ζημιών.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 20XX (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 20XX)

	ΠΟΣΑ ΚΛΕΙΟΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ		ΠΟΣΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ	
I. Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως				
Κύκλος εργασιών		6.783.801,54		7.151.475,55
Μείον : Κόστος πωλήσεων		5.120.191,54		5.891.260,35
Μικτά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως		<u>1.663.610,00</u>		<u>1.260.215,20</u>
Πλέον : Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως		1.784.576,79		1.789.590,30
Σύνολο		<u>3.448.186,79</u>		<u>3.049.805,50</u>
Μείον : 1 Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	3.288.848,13		3.429.994,97	
3 Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως	2.290,45	3.291.138,58	5.790,21	3.435.785,18
Μερικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές) εκμεταλλεύσεως		157.048,21		-385.979,68
ΠΛΕΟΝ:4 Πιστωτικοί τόκοι & συναφή έσοδα	67.955,44		57.284,15	
ΜΕΙΟΝ:				
3 Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έξοδα	2.825,56	65.129,88	2.006,76	55.277,39
Ολικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές) εκμεταλλεύσεως		<u>222.178,09</u>		<u>-330.702,29</u>
II. ΠΛΕΟΝ : Έκτακτα αποτελέσματα				
1 Έκτακτα & ανόργανα έσοδα	206.265,84		273.473,35	
2 Έκτακτα κέρδη	17.365,22		8.293,78	
3 Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	<u>2.397,60</u>	226.028,66	<u>18.048,45</u>	299.815,58
Μείον: 1 Έκτακτα & ανόργανα έξοδα	3.039,30		9.619,39	
2 Έκτακτες ζημιές			1,15	
3 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	<u>151,43</u>	3.190,73	<u>3.000,31</u>	12.620,85
Οργανικά & έκτακτα αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)		<u>445.016,02</u>		<u>287.194,73</u>
Μείον:				
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	521.010,24		613.872,34	
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	<u>521.010,24</u>	0	<u>613.872,34</u>	0
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΚΕΡΔΗ Η ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ		<u>445.016,02</u>		<u>-43.507,56</u>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

	ΠΟΣΑ ΚΛΕΙΟΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ		ΠΟΣΑ ΚΛΕΙΟΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ	
Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές) χρήσεως		445.016,02		-43.507,56
Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (κερδών) προηγούμενων χρήσεων		8.339.089,74		8.382.597,30
Κέρδη προς διάθεση		<u>8.784.105,76</u>		<u>8.339.089,74</u>

Εικόνα 3 : Αποτελέσματα χρήσεως

Κυρίες πηγές εσοδών και εξόδων

Οι βασικότερες πηγές εσόδων μιας τράπεζας από άποψη περιουσιακών στοιχείων προέρχονται από τους τόκους και τις προμήθειες που λαμβάνει από τα δάνεια που δίνει, από τις καταθέσεις στην κεντρική τράπεζα, από τις απαιτήσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων από τα παράγωγα και τους τίτλους στους οποίους έχει.

Οι τόκοι από δάνεια είναι η κύρια πηγή εσόδων, καθώς τα δάνεια είναι το μεγαλύτερο περιουσιακό στοιχείο(του ενεργητικού).

Από την πλευρά των υποχρεώσεων, τα έσοδα προέρχονται από τις προμήθειες που λαμβάνει από καταθέσεις επενδυτών στην τράπεζα καθώς και από τα κέρδη που προκύπτουν από τη μείωση της εύλογης αξίας των θέσεων σε παράγωγα που έχουν αρνητική αξία για την τράπεζα.

Από την άλλη πλευρά, οι κύριες πηγές δαπανών μιας τράπεζας είναι ο τόκος που καταβάλλει στους καταθέτες, οι υποχρεώσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και η χρηματοδότηση από ξένες αγορές.

Εν κατακλείδι, η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως δείχνει επίσης τους μισθούς, τις ζημιές απομείωσης δανείων , τις προμήθειες για διάφορες τραπεζικές δραστηριότητες και άλλων περιουσιακών στοιχείων και τις προβλέψεις μελλοντικών ζημιών. Όσων αφορά τις μελλοντικές ζημιές θα αναλυθούν λεπτομερέστερα στο επόμενο κεφάλαιο που ακολουθεί .

1.3 Τραπεζικοί Κίνδυνοι

Οι τραπεζικοί κίνδυνοι αποτελούν μέρος του πιστωτικού συστήματος από την αρχή της ιστορίας του. Οι μεγάλες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα, δηλαδή τον προηγούμενο αιώνα, έφεραν το πιστωτικό σύστημα μπροστά από τις εξελίξεις, με λίγα λόγια , σε περιόδους κρίσης, το χρηματοπιστωτικό σύστημα έπρεπε να αναδιαμορφώσει γρήγορα και να διαχειριστεί τον κίνδυνο, καθώς και να δημιουργήσει άμυνα για μελλοντικούς κινδύνους. Υπάρχει ανάγκη για ένα σταθερό πιστωτικό σύστημα βασισμένο σε καλά οργανωμένα πιστωτικά ιδρύματα και οργανισμούς.

Ωστόσο, οι κίνδυνοι στο πιστωτικό σύστημα δεν μπορούν να εξαλειφθούν αποτελεσματικά λόγω της ίδιας της φύσης του. Στη δευτερογενή αγορά, τα πιστωτικά ιδρύματα επενδύουν τα χρήματα στη διάθεσή τους για να αυξήσουν τα κέρδη. Επίσης, κάθε φορά που η τράπεζα παρέχει δάνειο, δεν είναι δυνατόν να γνωρίζουμε με βεβαιότητα πότε και αν θα εξοφληθεί. Αυτό που απαιτείται είναι η δημιουργία κατάλληλων ιδρυμάτων και προϋποθέσεων για την ελαχιστοποίηση των πιθανοτήτων πιστωτικών κρίσεων.

Οι βασικότεροι τραπεζικοί κίνδυνοι είναι οι παρακάτω :

A) Κίνδυνος Ρευστότητας (Liquidity Risk)

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι χρηματοοικονομικός κίνδυνος και προκαλείται από τυχόν έλλειψη ρευστότητας στην αγορά ως προς ένα ή και περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα. Είναι ο κύριος κίνδυνος που μπορεί να οδηγήσει σε πτώχευση ενός τραπεζικού ιδρύματος που αποφεύγει τον κίνδυνο και είναι αξιόπιστο. Η μη εκδήλωση ζήτησης και προσφοράς πλήττει την εμπορευσιμότητα των χρηματοπιστωτικών μέσων και τα καθιστά ευάλωτα

σε φαινόμενα κερδοσκοπίας και χειραγώγησης, επηρεάζοντας αρνητικά την πιθανότητα επίτευξης «δικαίας τιμής». Ο κίνδυνος ρευστότητας συναντάται κυρίως σε αναδυόμενες αγορές ή αγορές όπου διενεργούνται συναλλαγές μικρού όγκου.

Οι τράπεζες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τον κίνδυνο ρευστότητας όταν οι καταθέτες απαιτούν μαζικά τα χρήματα που έχουν τοποθετήσει στην τράπεζα. Σε αυτήν την περίπτωση, μειώνονται δραστικά, με αποτέλεσμα η τράπεζα να μην μπορεί να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις της έναντι τρίτων και να καταφεύγει σε χρηματοδότηση από τις αγορές. Αυτή η χρηματοδότηση πραγματοποιείται συνήθως με αρκετά υψηλό επιτόκιο, μειώνοντας έτσι την κερδοφορία της. Αναγκάζονται επίσης να ρευστοποιήσουν στοιχεία ενεργητικού χαμηλότερα από την πραγματική αξία, όπως δάνεια, ομόλογα και μετοχές, με αποτέλεσμα και στις δύο περιπτώσεις η καθαρή αξία να μειωθεί σημαντικά.

Λόγω αυτού του κινδύνου, πολλές οντότητες αισθάνονται ανασφαλείς και αποφεύγουν να τοποθετήσουν τις καταθέσεις τους σε τραπεζικά ιδρύματα στρέφοντας την προσοχή τους στο σκιάδες τραπεζικό σύστημα.

B) Κίνδυνος Επιτοκίου (Interest Rate Risk)

Η εξέλιξη των επιτοκίων ενδέχεται να επιδράσει στην τιμή διαπραγμάτευσης ορισμένων χρηματοπιστωτικών μέσων, όπως τα ομόλογα και τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν υποκείμενη αξία επηρεαζόμενη από τις μεταβολές αυτές (π.χ. σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης σε Ομόλογα). Μπορεί να διαχωριστεί σε δύο επιμέρους κινδύνους, τον κίνδυνο θέσης (position risk) και τον κίνδυνο εισοδήματος (income risk).

Ο κίνδυνος εισοδήματος αναφέρεται στην πιθανότητα ότι το εισόδημα μιας τράπεζας θα μειωθεί σε μια απρόβλεπτη ή ανεπιθύμητη ανάπτυξη επιτοκίων.

Ο κίνδυνος θέσης σχετίζεται με μια αλλαγή στην τιμή ενός περιουσιακού στοιχείου (π.χ. ένα ομόλογο) λόγω μεταβολής των επιτοκίων που επηρεάζουν την αξία του χαρτοφυλακίου.

Γ) Πιστωτικός Κίνδυνος (Credit Risk)

Είναι ο κίνδυνος που διατρέχουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε περίπτωση που ο δανειολήπτης δεν είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις οικονομικές του υποχρεώσεις έναντι του πιστωτικού οργανισμού. Αυτός ο κίνδυνος αφορά τις τράπεζες ληξιπρόθεσμα δάνεια, προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και συνέπειες στη σχέση κεφαλαιακής επάρκειας.

Οι τράπεζες αναθέτουν κεφάλαια σε δανειολήπτες που αναμένουν από αυτούς συνέπεια στις υποχρεώσεις δανείου τους, δηλαδή την καταβολή δόσεων σε μια συγκεκριμένη ημερολογιακή περίοδο. Αλλά σε περίπτωση που η πιστοληπτική ικανότητα των δανειοληπτών είναι χαμηλή όταν υπάρχει πιστωτικός κίνδυνος. Δηλαδή το στοιχείο του πιστωτικού κινδύνου εμφανίζεται από τη στιγμή που ένα άτομο λαμβάνει ένα δανεισμό δίχως να προβαίνει σε άμεση πληρωμή για αυτό.

Είναι χαρακτηριστικό ότι όταν η οικονομία ευδοκimeί, η επίδραση της πίστωσης φαίνεται ελάχιστη. Ωστόσο, στην οικονομική ύφεση, μπορεί να μετατραπεί σε σημαντικό πρόβλημα και οδηγεί σε αύξηση ανεργίας και σε απώλειες θέσεων εργασίας, καθυστερήσεις δόσεων δανείων και δόσεις πιστωτικών καρτών, έως και συμπεριλαμβανομένων πτώχευση ολόκληρων εταιρειών. Στην πραγματικότητα, εάν η ύφεση είναι αρκετά βαθιά και επίμονη ακόμη και πιστωτικά ιδρύματα αρχίζουν να απειλούνται. Όσο περισσότερο παρατεταμένο χρέος τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος.

Ο πιστωτικός κίνδυνος εμφανίζεται και στα αποτελέσματα χρήσεως καθώς και στις δυο πλευρές του ισολογισμού.

Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας, ο πιστωτικός κίνδυνος αυξάνεται, επηρεάζοντας την κεφαλαιακή τους επάρκεια. Για αυτόν τον λόγο, ο πιστωτικός κίνδυνος πρέπει να μετριέται όσο το δυνατόν ακριβέστερα, για τον λόγο τον οποίο η τράπεζα να μπορεί να παγώσει τα λιγότερα δυνατά κεφάλαια για την κάλυψη εκτάκτων εξόδων. Με τη δέσμευση λιγότερου κεφαλαίου μπορεί να χορηγεί περισσότερα δάνεια, τα οποία προσφέρουν περισσότερο κέρδος από τους τόκους.

Δ) Κίνδυνος Αγοράς (Market Risk)

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος ζημιών λόγω αλλαγών στις τιμές μιας αγοράς ενός μεγάλου εύρους χρεογράφων, χαρτοφυλακίων και επενδύσεων. Ο τύπος κινδύνου αγοράς εξαρτάται από τον τύπο της επένδυσης: για παράδειγμα, ο κίνδυνος μετοχών είναι ο κίνδυνος τέτοιων ζημιών, ενώ ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος απώλειας χρημάτων λόγω αλλαγών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Είναι επίσης γνωστός ως “μη διαφοροποιήσιμος κίνδυνος” (non diversifiable risk) ή “κίνδυνος αγοράς” (market risk).

Ο κίνδυνος αγοράς, σε αντίθεση με τον μη συστημικό, μπορεί να μετριαστεί μόνο μέσω της αντιστάθμισης κινδύνου (hedging) και είναι έμφυτος στην αγορά.

Επιπλέον ένα από τους συνηθέστερους παράγοντες του κινδύνου της αγοράς είναι ο κίνδυνος εμπορευμάτων, που αφορά τον κίνδυνο μεταβολής των τιμών των εμπορευμάτων, όπως των μετάλλων ή του σίτου. Η μεταβολή δεικτών μετοχών ή άλλων δεικτών αποτελεί επίσης παράγοντα που λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση του κινδύνου αγοράς.

Ε) Συναλλαγματικός Κίνδυνος (Exchange Rate Risk)

Όταν μετατρέπετε χρήματα από ένα νόμισμα σε κάποιο άλλο, κερδίζετε ή χάνετε σε αξία ανάλογα με τη συναλλαγματική ισοτιμία. Ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι το ενδεχόμενο κέρδος ή ζημία για τους επενδυτές που μετατρέπουν χρήματα από ένα νόμισμα σε άλλο, επενδύουν σε άλλες χώρες ή δραστηριοποιούνται στο διεθνές εμπόριο. Εξαιτίας της μεταβλητότητας των τιμών συναλλάγματος αναπτύχθηκαν διαχρονικά εργαλεία για την αντιμετώπιση του συναλλαγματικού κινδύνου.

Αυτές οι αλλαγές στην αξία του νομίσματος έχουν επιδράσεις άμεσες και έμμεσες .

Οι έμμεσες επιδράσεις είναι ο πιστωτικός κίνδυνος όταν τα κανάλια επιρροής για την πιθανότητα αθετήσεως δέχονται επιρροή , ο κίνδυνος επιτοκίου όταν οι μελλοντικές συναλλαγματικές ισοτιμίες συμβαδίζουν με τις αλλαγές στο εγχώριο επιτόκιο ακόμη και όταν η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία δεν αλλάζει.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος επηρεάζει άμεσα τον ισολογισμό της τράπεζας και το λογαριασμό αποτελεσμάτων καθώς επηρεάζει τα δάνεια, τα ομόλογα, τους τόκους και τα μερίσματα από την πλευρά του ενεργητικού, ενώ οι καταθέσεις και οι πληρωμές τόκων επηρεάζονται από την πλευρά του παθητικού.

ΣΤ) Κίνδυνος Φήμης

Η αρνητική δημοσιότητα σχετικά με τις επιχειρηματικές πρακτικές αποτελεί παράγοντα κινδύνου της Τράπεζας, (ανεξάρτητα από το αν αντιστοιχεί στην αλήθεια), μπορεί να προκαλέσει ζημιά στην τράπεζα. Η κατάσταση και το κύρος της Τράπεζας στην κοινωνία ενδέχεται να επηρεαστούν. Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα απώλειας πελατών, μείωσης εσόδων και εμφάνισης περισσότερων εξόδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΚΙΩΔΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 Έννοια του σκιώδους τραπεζικού συστήματος

Γενικά, το τραπεζικό σύστημα είναι αυτό που συντηρεί και αναπτύσσει μια οικονομία. Όσο πιο ισχυρό είναι το τραπεζικό σύστημα μιας χώρας τόσο πιο ισχυρή θα είναι η οικονομία της καθώς της εξασφαλίζει ρευστότητα για την χρηματοδότηση των δυναμικών κλάδων της και των καινοτόμων επενδυτικών πρωτοβουλιών της.

Το τραπεζικό σύστημα αποτελείται από τις χρηματοοικονομικές αγορές, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Η πρωταρχική λειτουργία του τραπεζικού συστήματος θα πρέπει να είναι η κατανομή των εθνικών πόρων με τέτοιο τρόπο ώστε να διατηρούνται οι υπάρχουσες δραστηριότητες και να δημιουργούνται καινούριες. Έτσι, θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, οι οποίες θα συντελούν στην ανάπτυξη και στη γενικότερη κοινωνική λειτουργία.

Ως χρηματοοικονομική αγορά (financial market), ορίζεται το σύνολο των επενδυτών που ανταγωνίζονται μεταξύ τους προκειμένου να αγοράσουν τα χρεόγραφα που προσφέρονται από τις ελλειμματικές επιχειρήσεις.

Ως χρηματοοικονομικά προϊόντα (financial products), ορίζεται το σύνολο των προϊόντων (τα έντοκα γραμμάτια δημοσίου, τα πιστοποιητικά καταθέσεων, οι συμφωνίες επαναγοράς, τα εμπορικά και τα κρατικά ομόλογα, οι ομολογίες, οι μετοχές, κ.α.) τα οποία διαπραγματεύονται στις χρηματοοικονομικές αγορές και συνήθως εκδίδονται από τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα.

Ως χρηματοοικονομικός οργανισμός (financial institution), ορίζεται ένα ιδιωτικό ή δημόσιο ίδρυμα το οποίο ενεργεί ως ένα κανάλι μεταφοράς κεφαλαίων μεταξύ των καταθετών και των δανειζόμενων.

Ως τράπεζα (bank), ορίζεται η συγκέντρωση επενδυτών, οι οποίοι συνεργάζονται για την ίδρυση ενός οργανισμού, ο οποίος παρέχει υπηρεσίες κατάθεσης και χρηματοδότησης και συντονίζουν τις δράσεις τους με σεβασμό στο δανειζόμενο.

Όσων αφορά το σκιάδες τραπεζικό σύστημα όμως πρέπει να τονίσουμε ότι είναι μια διευρυμένη οντότητα και ως εκ τούτου δεν μπορεί να δοθεί συγκεκριμένος ορισμός. Αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες που περιλαμβάνουν την παροχή πιστώσεων, ρευστότητας και βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων εκτός του κανονιστικού πλαισίου του τραπεζικού συστήματος (FSB, 2012 · Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012). Τα κύρια συστατικά του είναι οι κινητές αξίες μέσω συστημάτων ειδικού σκοπού, και όσον αφορά τη χρηματοδότηση, τα Ταμεία Αγοράς Χρημάτων (MMFs), τα αμοιβαία κεφάλαια κινδύνου και τις συμφωνίες επαναγοράς.

Ένας άλλος ορισμός που δίνεται κυρίως από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) είναι ότι ένα σκιάδες τραπεζικό σύστημα μπορεί να θεωρηθεί οποιαδήποτε άλλη μορφή χρηματοδότησης εκτός από την «παραδοσιακή τραπεζική», συμπεριλαμβανομένης της τιτλοποίησης, είτε περιλαμβάνεται σε έναν ισολογισμό τραπεζών είτε ενσωματώνεται σε έναν ειδικό επενδυτικό φορέα.

Σε ένα τέτοιο τραπεζικό σύστημα, τα εμπλεκόμενα ιδρύματα δεν έχουν πρόσβαση στη ρευστότητα μέσω της εθνικής κεντρικής τράπεζας, ούτε μέσω κρατικών εγγυήσεων ή πακέτων υποστήριξης, όπως συμβαίνει με τα επίσημα τραπεζικά ιδρύματα.

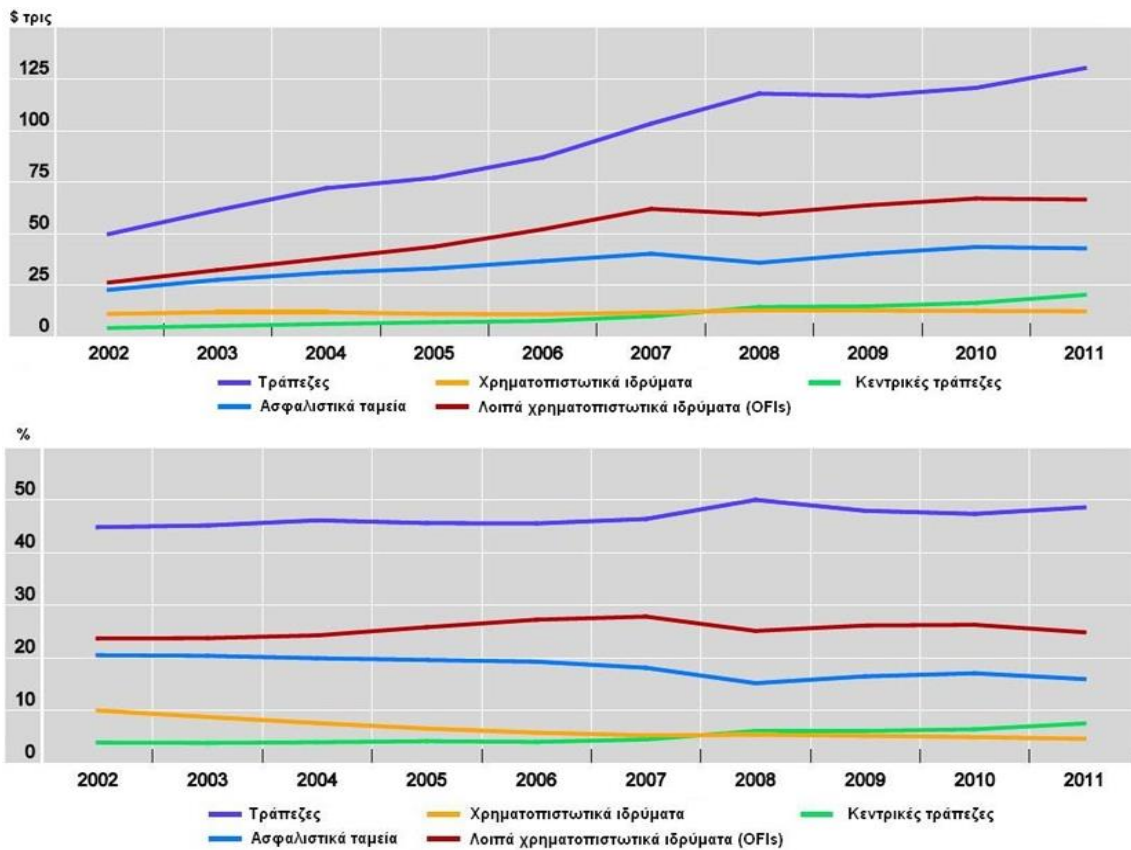
Τις τελευταίες δεκαετίες, έχει παρατηρηθεί παγκοσμίως ότι η παροχή υπηρεσιών χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης από το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα έχει αντικατασταθεί σημαντικά από νέα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν νέα και πιο εξελιγμένα επενδυτικά προϊόντα.

Όλοι οι μεσάζοντες εκτός από τα τραπεζικά ιδρύματα που λειτουργούν υπό την εποπτεία των εποπτικών αρχών αποτελούν τη σκιώδη τραπεζική αγορά. Ως αποτέλεσμα, η τρέχουσα κατάσταση στο τραπεζικό σύστημα δημιουργεί ανησυχίες σχετικά με τη σταθερότητα και τις σχέσεις που σκιάζουν την τραπεζική αγορά καθώς και τη διάδοση των αρνητικών γεγονότων λόγω της δυναμικής της αγοράς (έλλειψη ρευστότητας, πτώση των τιμών).

Η μέτρηση του μεγέθους της σκιώδους τραπεζικής αγοράς είναι δύσκολο για την Ευρώπη, καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα και επομένως η ποσοτικοποίηση είναι κατά προσέγγιση.

Στη συνέχεια, σύμφωνα με τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής και του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB), εκτιμούν ότι το μέγεθος του παγκόσμιου σκιώδους τραπεζικού συστήματος, στο τέλος του 2012, ανέρχεται σε 71,2 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, που είναι ίσο με 24,0% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα και το 117% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Το ευρωπαϊκό σύστημα σκιών εκτιμάται σε 31 τρισεκατομμύρια δολάρια (22 τρισεκατομμύρια δολάρια για χώρες της ευρωζώνης και 9 τρισεκατομμύρια δολάρια για το Ηνωμένο Βασίλειο), ενώ το αντίστοιχο των ΗΠΑ εκτιμάται σε 26 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Βασικός παράγοντας στην παρατηρούμενη ανάπτυξη της σκιώδους τραπεζικής αγοράς (κυρίως έως το 2007 όταν ξεκίνησε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση) είναι η εφαρμογή όλο και πιο δεσμευτικών συνθηκών στην επίσημη αγορά, η οποία παρακινεί πολλά τραπεζικά ιδρύματα να μεταφέρουν μέρος των δραστηριοτήτων τους στον άτυπο τομέα. Η Βασιλεία III αναμένεται να δώσει περαιτέρω κίνητρα στις τράπεζες να επενδύσουν σε μη τραπεζικά ιδρύματα υψηλότερης μόχλευσης για να αποφύγουν τις δεσμεύσεις, να διατηρούν ένα ορισμένο ποσοστό του απαιτούμενου κεφαλαίου.

Εικόνα 4: Σύνολο ενεργητικού χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων παγκοσμίως

Το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) χωρίζει τις μη τραπεζικές χρηματοοικονομικές οντότητες σε πέντε οικονομικές λειτουργίες (EFs), καθεμία από τις οποίες περιλαμβάνει διαμεσολάβηση πιστωτικών τραπεζών που υπάρχει πιθανότητα να δημιουργήσει κινδύνους χρηματοοικονομικής σταθερότητας μέσω σκιερών τραπεζών.

Οι τύποι οντοτήτων που συνήθως ταξινομούνται σε χρηματοοικονομικές πράξεις περιλαμβάνουν:

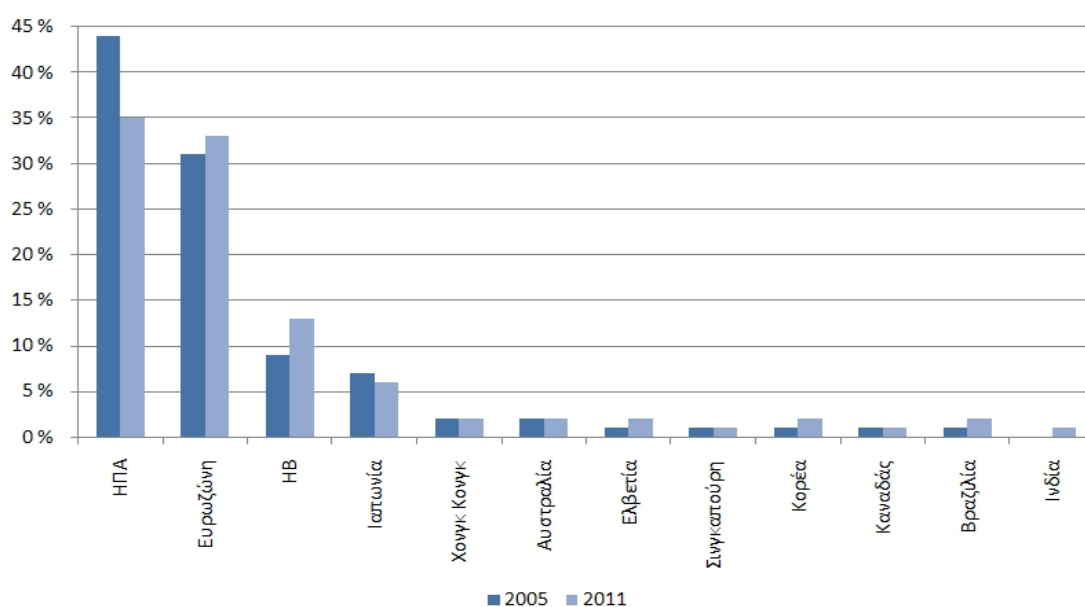
1. EF1 : Οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων ή αμοιβαία κεφάλαια ευαίσθητα στις κινήσεις των επενδυτών.
2. EF2 : Χρηματοοικονομικές εταιρείες των οποίων ο δανεισμός εξαρτάται από βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση.
3. EF3 : Διαμεσολαβητές της αγοράς που εξαρτώνται από τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση ή την εξασφάλιση χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων των πελατών.
4. EF4 : Ασφαλιστές που διευκολύνουν τη δημιουργία πιστώσεων.
5. EF5 : Οχήματα πιστωτικής διαμεσολάβησης βάσει τιτλοποίησης.

Το EF2 αντιπροσώπευε το 8% των συνολικών περιουσιακών στοιχείων σκιώδους τραπεζικής ή 2,7 τρισεκατομμύρια. Τα ποσοστά ανάπτυξης για τις εταιρείες χρηματοδότησης τείνουν να είναι ελαφρώς υψηλότερα σε περιοχές όπου αυτές οι εταιρείες αποτελούν μεγαλύτερο μερίδιο του συνολικού χρηματοοικονομικού συστήματος. Από τους τύπους οντοτήτων που ταξινομούνται στο EF2, οι χρηματοδοτικές εταιρείες αντιπροσώπευαν το μεγαλύτερο μερίδιο χρηματοοικονομικών πράξεων άνω του 80%.

Εκτός από τις πέντε οικονομικές λειτουργίες, το στενό μέτρο περιλαμβάνει επίσης περίπου 2,3 τρισεκατομμύρια δολάρια σε περιουσιακά στοιχεία που συγκεντρώνουν «μη διανεμημένες» σκιώδεις τραπεζικές υπηρεσίες.

Το σκιώδες τραπεζικό σύστημα έχει αναπτυχθεί ραγδαία παγκοσμίως σε πολλές σημαντικές οικονομίες. Επιπρόσθετα το 2013 είχε αναφερθεί ότι το μέγεθος του σκιώδους τραπεζικού συστήματος υπερδιπλασιάστηκε παγκοσμίως το 2002-2007. Στην πραγματικότητα, για να συνειδητοποιήσει κάποιος το τεράστιο μέγεθος αυτής της τράπεζας σύστημα, πρέπει να σημειωθεί ότι εκτιμάται ότι είναι περίπου 20-30% του συνολικού χρηματοοικονομικού συστήματος, ενώ αποτελεί, περίπου 50% του συνολικού τραπεζικού συστήματος.

Ειδικά, Αυτά τα σχετικά στοιχεία δείχνουν πόσο σκιερό είναι το τραπεζικό σύστημα το οποίο διεισδύει στο ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα παγκοσμίως και λειτουργεί παράλληλα με το επίσημο τραπεζικό σύστημα.

Εικόνα 5 : Κατανομή OFIs παγκοσμίως

2.2 Συμμετέχοντες στο σκιώδες τραπεζικό σύστημα

Αυτή η κατηγορία αφορά ένα ευρύ φάσμα μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών που, όπως προαναφέρθηκε, αντικαθιστούν τις παραδοσιακές τραπεζικές δραστηριότητες στη χρηματοδότηση δανείων σε διάφορες οντότητες.

Η χρηματοδότηση πιστώσεων γίνεται κυρίως μέσω δανείων που δεν καταγράφονται στους επίσημους ισολογισμούς ή δανείων που χορηγούνται άτυπα, λόγω της έλλειψης θεσμικού πλαισίου, θεωρούνται επίσης μέρος ενός σκιερών τραπεζικού συστήματος.

Σύμφωνα με έρευνες αποδεικνύεται ότι οι συμμετέχοντες του σκιώδους τραπεζικού συστήματος είναι οι εξής:

Επενδυτικά: Κεφάλαια, ιδιωτικά ασφαλιστικά ταμεία, διαθέσιμες εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων, συνταξιοδοτικά ταμεία, ταμεία αγοράς μετρητών, άλλα επενδυτικά κεφάλαια, εταιρείες χρηματοοικονομικών οχημάτων (εταιρείες χρηματοπιστωτικών οχημάτων), χρηματοοικονομικές εταιρείες που συμμετέχουν στην παροχή δανείων (Χρηματοοικονομικές εταιρείες που ασχολούνται με δανεισμό), ασφάλεια και έμποροι παραγώγων, εξειδικευμένες χρηματοοικονομικές εταιρείες και ειδικά επενδυτικά οχήματα

2.3 Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι τραπεζών

Ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του σκιώδους τραπεζικού συστήματος έναντι του παραδοσιακού τραπεζικού συστήματος είναι η κάλυψη των καταθέσεων που προσφέρονται από τις σκιώδεις τράπεζες σε μεγάλους καταθέτες-επενδυτές έναντι των παραδοσιακών τραπεζών, λόγω διαφόρων κρίσεων του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Σύμφωνα με έρευνες η υψηλότερη απόδοση των αποταμιεύσεων τους είναι ένα άλλο πλεονέκτημα για το οποίο οι επιχειρήσεις, οι πολίτες και άλλες χρηματοοικονομικές οντότητες προτίμησαν να αποσύρουν τα χρήματά τους από το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα και να τα επενδύσουν σε άλλους οργανισμούς και προϊόντα που υποσχέθηκαν υψηλότερες αποδόσεις.

Το σκιώδες τραπεζικό σύστημα περιλαμβάνει μια ποικιλία χρηματοοικονομικών προϊόντων που σχετίζονται με το δανεισμό (π.χ. στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά δάνεια, επιχειρηματικά δάνεια) καθώς και επενδυτικά προϊόντα.

Όπως αναφέραμε στην εισαγωγή, σχετικά με το δανεισμό, διαπιστώθηκε ότι ο μεγαλύτερος όγκος δανείων δεν συνοδεύτηκε από την απαραίτητη ασφάλεια και ήταν συνήθως μακροπρόθεσμος. Εκτός από τα δάνεια, αυτές οι εταιρείες παρέχουν επίσης προϊόντα αποταμίευσης και επενδύσεων. Οι καταθέτες και οι επενδυτές έχουν τη δυνατότητα να αποσύρουν τις καταθέσεις τους και να ρευστοποιήσουν τις επενδύσεις τους, ανάλογα με το προϊόν, όποτε θέλουν.

Σε συνδυασμό, αυτά τα δύο γεγονότα δημιουργούν μια ακολουθία που μπορεί, όπως στην πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, να δημιουργήσει ένα σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας για τα μη τραπεζικά ιδρύματα, καθώς προκαλεί αρνητική ισορροπία μεταξύ εισροών κεφαλαίων και εκροών. Η κατάσταση έγινε χειρότερη, καθώς πολλά δάνεια, κυρίως στεγαστικά δάνεια, δεν καλύφθηκαν με επαρκή ασφάλεια, και μερικές φορές δεν καλύφθηκαν καθόλου από εξασφαλίσεις, με αποτέλεσμα οι ζημίες που καταγράφηκαν στους ισολογισμούς να ήταν ακόμη μεγαλύτερες από το αναμενόμενο.

Ένα άλλο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα είναι η ικανότητα του σκιώδους τραπεζικού συστήματος να λειτουργεί μέσω της διαμεσολάβησης μεγάλων παικτών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα με ειδική εκπαίδευση σε σύγκριση με τη συμβατική τραπεζική που λειτουργεί σε μια αγορά όπου οι συμμετέχοντες (καταθέτες, δανειολήπτες και επενδυτές) έχουν σημαντικά λιγότερες πληροφορίες, αλλά και τη δυνατότητα επηρεασμού των εξελίξεων.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2012), "το σκιώδες τραπεζικό σύστημα γίνεται ολοένα και πιο σημαντική πηγή πίστωσης στην οικονομία της Ευρωζώνης και πέραν αυτής." Αυτό συμβαίνει επειδή σε περιόδους χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι σκιώδεις τράπεζες, ιδίως τα επενδυτικά ταμεία, λειτουργούσαν ως σημαντικό αποθεματικό για την πραγματική οικονομία, καλύπτοντας σημαντικά κενά που δημιουργήθηκαν από τα συρρικνούμενα τραπεζικά ιδρύματα. Αυτές οι οντότητες είχαν την ευκαιρία να επεκτείνουν τις πιστώσεις και να ενισχύσουν τη ρευστότητα της αγοράς.

Ο περιορισμός των δραστηριοτήτων των παραδοσιακών τραπεζών λόγω των αυστηρών κανόνων που έχουν επιβληθεί μετά την οικονομική κρίση του 2007-2009 επέτρεψε την αύξηση των σκιωδών τραπεζικών δραστηριοτήτων των παραπάνω οντοτήτων. Αυτό συνέβη ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες οικονομίες, όπου ο μη τραπεζικός δανεισμός αυξήθηκε ραγδαία καθώς οι εμπορικές τράπεζες αποσύρθηκαν από ορισμένες δραστηριότητες λόγω αυστηρότερων κανόνων.

Ένα σημαντικό στοιχείο είναι το γεγονός ότι οι σκιώδεις τράπεζες μπορούν επίσης να παρέχουν εκτός από τη χρηματοδότηση αλλά και τη διαφοροποίηση των κινδύνων. Λόγω της εξειδίκευσής τους σε συγκεκριμένες λειτουργίες, μπορούν να διευκολύνουν την επέκταση της πίστωσης σε ορισμένους τομείς που διαφορετικά δεν θα είχαν πρόσβαση, παρέχοντας στους επενδυτές και τράπεζες μια σειρά εργαλείων διαχείρισης ρευστότητας, λήξης και πιστωτικού κινδύνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

3.1 Εισαγωγή

Αυτή η Πτυχιακή εργασία αφορά στο πρώτο σκέλος την σκιάδης τραπεζική όπως παραπάνω αναφέραμε το ορισμό της και τους συμμετέχοντες ενώ στο δεύτερο μέρος θα αναπτύξουμε τις επιπτώσεις που εμφανίζονται στην οικονομική αγορά λόγω του σκιάδους τραπεζικού συστήματος.

Η έρευνα διεξάγεται για την περίοδο 2000-2017, για τράπεζες που προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2 Μοντέλο

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ο καθορισμός του μεγέθους του τραπεζικού συστήματος είναι μια πολύ δύσκολη εργασία λόγω της φύσης των οντοτήτων που το συνθέτουν και της δυσκολίας που αντιμετωπίζουν στη συλλογή δεδομένων λόγω της έλλειψης κοινώς αποδεκτής μεθοδολογίας. Η μέτρηση του τραπεζικού τομέα στην Ελλάδα θα γίνει υιοθετώντας τη μεθοδολογία που προτείνει το Συμβούλιο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (FSB) και τις συστάσεις που έχει δημοσιεύσει σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι αρχές μπορούν να παρακολουθούν τις τραπεζικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο και στη δικαιοδοσία τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι για τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων για το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα, ζητήθηκε η βοήθεια ιδρυμάτων όπως η Τράπεζα της Ελλάδος και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (ΗΒΑ) αλλά η απάντηση ήταν αρνητική.

Η μεθοδολογία FSB προτάθηκε σε μια έκθεση για το τραπεζικό σύστημα το 2011 και έκτοτε έχει εφαρμοστεί στις ετήσιες εκθέσεις, παρακολουθώντας το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα. Η προσέγγιση που περιγράφεται από το FSB λαμβάνει μια ευρεία άποψη λαμβάνοντας υπόψη αρχικά όλες τις μη τραπεζικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης και δίνει έμφαση σε στοιχεία που αποτελούν πηγή συστημικού κινδύνου.

Η ανάλυση θα περιλαμβάνει την άσκηση χαρτογράφησης του FSB και του ESRB με στόχο την εκτίμηση του μεγέθους του σκιάδους συστήματος τραπεζών σε σύγκριση με τον συνολικό χρηματοπιστωτικό τομέα. Το FSB χρησιμοποιεί τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις άλλων και χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών.

3.3 Πηγες Δεδομένων

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) συλλέγει στατιστικά στοιχεία από τους ισολογισμούς που παρέχονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες που ανήκουν στο Ευρωπαϊκό Σύστημα και στη συνέχεια δημοσιεύει συνολικά αποτελέσματα.

Το τελικό δείγμα περιλαμβάνει 78 τράπεζες, εισηγμένες στο χρηματιστήριο, των χωρών που ανήκουν στην Ευρωζώνη και συνολικά 715 παρατηρήσεις για την περίοδο 2000-2017. Από τις 19 χώρες της Ευρωζώνης βρήκαμε στοιχεία για 17 οι οποίες είναι: Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Μάλτα, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κροατία.

ΧΩΡΑ

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

- Αυστρία: RaiffeisenBank, Oberbank Ag, Bank Fuer Tirol, BKS Bank, Volksbank, Erste Group Bank Ag
- Βέλγιο: Dexia SA, Kbc Group nv, banque nationale de belgique
- Κύπρος: Hellenic Bank Public
- Εσθονία: Lhv Group
- Φινλανδία: Aktia Bank PLC, Alandsbanken ABP
- Γαλλία: Crcam Normandie Sein, Credit Agricole Sa, Caisse Regiole De, Credit Agr. Loire-Hloire Gdr, Ille & Vilaine, Credit Agr. Touraine, Bnp Paribas SA, Crcam Langued CCI, Credit Agricole Brie Picardie, Credit Agr. Toulouse, Crcam Nord De France, CA Alpes Provence, Societe Generale, Credit Foncier De Monaco, Natixis

- Γερμανία: Umwelt bank, Merkur bank , Commerzbank, Deutsche bank , Deutsche pfa, Procredit holding,
- Ελλάδα: Attica Bank SA, Eurobank Ergasias SA, Piraeus Bank, Alpha Bank SA, Bank Of Greece SA, National Bank Of Greece
- Ιρλανδία: Permanent TSB Group, AIB Group PLC, Bank Of Ireland
- Ιταλία: Banca Popolare, Banca Carige, Banco Desio Brianza, Unione Di Banche Italian, Banca Piccolo Cdt. Valtell, Bper Banca, Banco Di Sardegna, Banca Monte Dei Paschi, Banca Profilo, Banco Bpm SPA, Mediobanca Bc.Fin, Unicredit SPA, Intesa Sanpaolo SPA, Banca Fint Euramerica, Credito Emiliano SPA, Dobank spa
- Λιθουανία: Siauliu Bankas
- Μάλτα: Lombard Bank Malta, Bank Of Valletta,
- Ολλανδία: ING Groep N.V, Van Lans, ABN Amro Group
- Πορτογαλία: Banco Commercial Portuges
- Ισπανία: Banco Sabadell, Caixabank, Banco Santander S.A, Bankinter S.A, Banco Bilbao Vizcaya, Unicaja banco sa,
- Ηνωμένο Βασίλειο: HSBC HOLDINGS PLC
- Κροατία: Karlovačka banka, Addiko Bank

3.4 Οικονομτρικό μοντέλο

Εξίσωση προς μελέτη:

$$ROA = B_0 + B_1 * CapAdeqict + B_2 * LLPict + B_3 * GDPict + B_4 * Inflationict + B_5 * Zscoreict + B_6 * SBMict + B_7 * SBDomict + B_8 * SBPRict + B_9 * Sizeict + B_{10} * Efficiencyict + B_{11} * Liquidityict$$

$$ROE = B_0 + B_1 * CapAdeqict + B_2 * LLPict + B_3 * GDPict + B_4 * Inflationict + B_5 * Zscoreict + B_6 * SBMict + B_7 * SBDomict + B_8 * SBPRict + B_9 * Sizeict + B_{10} * Efficiencyict + B_{11} * Liquidityict$$

Ας αναλύσουμε λοιπόν αυτές τις 2 εξισώσεις

Εξαρτημένες μεταβλητές:

A) ROE: Δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (Return on Equity)

Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων είναι ένας χρηματοοικονομικός δείκτης που δείχνει πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιεί μια εταιρεία το κεφάλαιό της για να δημιουργήσει πρόσθετα έσοδα (κέρδη) και εκφράζεται σε εκατοστιαίες μονάδες.

Χρησιμοποιείται ως δείκτης της αποτελεσματικότητας μιας εταιρείας, δηλαδή πόσα κέρδη μπορεί να παράγει χρησιμοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους που επενδύονται από τους μετόχους της (μετοχικό κεφάλαιο) και τα αποθεματικά της. Οι επενδυτές συνήθως αναζητούν εταιρείες με υψηλή και αυξανόμενη απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE).

$$\text{Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)} = \frac{\text{Καθαρά Έσοδα}}{\text{Ιδία Κεφάλαια}}$$

Η υψηλή απόδοση ιδίων κεφαλαίων επιτρέπει σε μια εταιρεία να επενδύει λιγότερο από το κεφάλαιό της για να επιτύχει στόχους ανάπτυξης από ό, τι εάν η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων της ήταν χαμηλότερη. Αυτό αφήνει στην εταιρεία πρόσθετο διαθέσιμο κεφάλαιο (χρήματα), το οποίο μπορεί να διαθέσει είτε για να επαναγοράσει μετοχές είτε για να πληρώσει επιπλέον μερίσματα.

Αντίθετα, ένα χαμηλό ROE σημαίνει ότι η χρηματοδότηση της ανάπτυξης της εταιρείας είναι δαπανηρή για τους επενδυτές - τους μετόχους.

B) ROA: Δείκτης απόδοσης περιουσιακών στοιχείων (Return on Assets)

Ο δείκτης ROA (Return on Assets) είναι μια ένδειξη του πόσο κερδοφόρα είναι μια εταιρία σε σχέση με το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων. Δίνει μια ιδέα για το πόσο η διοίκηση είναι αποτελεσματική στη χρήση των περιουσιακών της στοιχείων όσον αφορά για την δημιουργία κερδών. Εμφανίζεται ως ποσοστό. Υπολογίζεται με τον τύπο:

Επιστροφή περιουσιακών στοιχείων = Καθαρά έσοδα προ φόρων και τόκων /
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων

Τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας αποτελούνται από ίδια κεφάλαια και

δανεισμός. Και οι δύο αυτές μορφές χρηματοδότησης χρησιμοποιούνται για χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της εταιρείας. Ο αριθμός ROA δίνει στους επενδυτές μια ιδέα για το πόσο αποτελεσματική είναι η εταιρεία στη μετατροπή του χρήματος για επένδυση στα καθαρά έσοδα.

Όσο μεγαλύτερη είναι ο αριθμός ROA, τόσο το καλύτερο, επειδή η εταιρεία βγάζει περισσότερα χρήματα με λιγότερη επένδυση αντιθέτως ένας χαμηλός δείκτης υποδηλώνει μια συντηρητική επενδυτική δράση ή συντηρητική πολιτική στις χορηγήσεις δανείων.

Ανεξάρτητες μεταβλητές

1. LLP: Πρόβλεψη για ζημιά δανείων (Loan Loss Provision)

Η πρόβλεψη για απώλεια δανείου είναι ένα έξοδο κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων που προορίζεται ως πρόβλεψη για μη εισπραχθέντα δάνεια και πληρωμές δανείων. Αυτή η πρόβλεψη χρησιμοποιείται για την κάλυψη διαφόρων ειδών ζημιών δανείων, όπως μη εξυπηρετούμενα δάνεια, χρεοκοπία πελατών και δάνεια με διαπραγμάτευση που πραγματοποιούν πληρωμές χαμηλότερες από τις προηγούμενες εκτιμώμενες. Στη συνέχεια προστίθενται προβλέψεις για ζημίες δανείου στα αποθεματικά ζημιών δανείου, στοιχείο ισολογισμού που αντιπροσωπεύει το συνολικό ποσό των ζημιών δανείου αφαιρούμενο από τα δάνεια μιας εταιρείας.

Οι προβλέψεις για απώλειες δανείων έχουν τόσο θετική όσο και αρνητική επίδραση στην κερδοφορία των τραπεζών. Έχουμε θετικό αποτέλεσμα στην περίπτωση που οι προβλέψεις αυξάνονται όταν αυξάνεται η κερδοφορία των τραπεζών. Αυτή η αύξηση ωφελεί το χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου μέσω της επίδρασης της σηματοδότησης με αποτέλεσμα υψηλότερη κερδοφορία. Αντίθετα, έχουμε αρνητική επίδραση όταν οι προβλέψεις αυξάνονται και ταυτόχρονα μειώνεται η απόδοση των περιουσιακών στοιχείων καθώς και η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων όταν όλοι οι άλλοι παράγοντες παραμένουν σταθεροί.

2. Πληθωρισμός (Inflation)

Ο πληθωρισμός είναι η τάση αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών στην οικονομία, σε αντίθεση με τον αποπληθωρισμό.

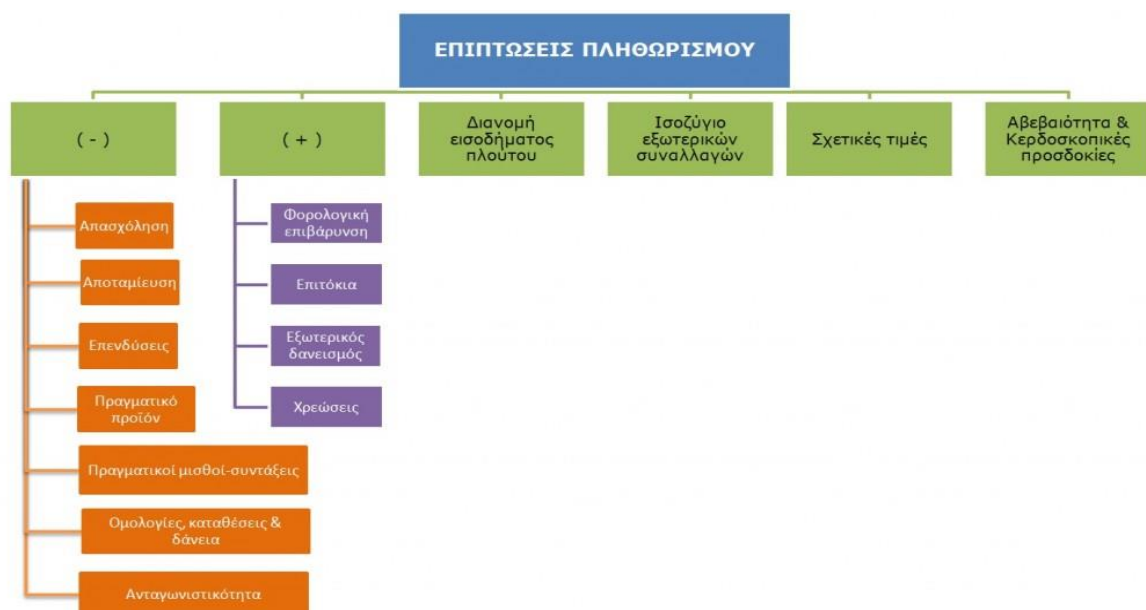
Το μέγεθος του πληθωρισμού καθορίζεται από την εξέλιξη του δείκτη τιμών αγαθών και υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, καθορίζεται από την εξέλιξη ορισμένων δεικτών που σχετίζονται με τον δείκτη τιμών καταναλωτή.

Ο πληθωρισμός έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία, διότι μειώνει την αγοραστική δύναμη των εισοδημάτων (ειδικά εκείνων με σταθερά ονομαστικά εισοδήματα), ενισχύει την ανισότητα εισοδήματος, μειώνει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, ενθαρρύνει τις εισαγωγές και μειώνει την ορμή για εξοικονόμηση. Η επίδραση του πληθωρισμού στην οικονομική κατάσταση μιας τράπεζας έχει θετικό και αρνητικό αντίκτυπο.

Αν τα έσοδα της τράπεζας αυξάνονται ταχύτερα από ότι τα κόστη της τότε ο πληθωρισμός αναμένεται να έχει θετική επίδραση στην κερδοφορία της.

Επίσης, η επίδραση του πληθωρισμού στην κερδοφορία των τραπεζών εξαρτάται από το αν ο πληθωρισμός αναμένεται ή όχι. Εάν αναμένεται, τα επιτόκια προσαρμόζονται αναλόγως και εγκαίρως, με αποτέλεσμα τη θετική επίδραση στην κερδοφορία των τραπεζών.

Διαφορετικά, όταν υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ κερδών και πληθωρισμού, θα προκύψουν απροσδόκητες αυξήσεις, οι οποίες θα προκαλέσουν δυσκολίες σε μετρητά για τους δανειολήπτες, οι οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν σε απώλειες για τις τράπεζες για τα δάνεια που έχουν χορηγήσει. Εάν οι τράπεζες καθυστερήσουν να προσαρμόσουν τα επιτόκια τους, τότε υπάρχει πιθανότητα το κόστος των τραπεζών να αυξηθεί γρηγορότερα από τα έσοδά τους με αποτέλεσμα απώλειες και επηρεάζοντας αρνητικά την κερδοφορία.

Εικόνα 6: Θετικές και αρνητικές επιπτώσεις πληθωρισμού

Ο υψηλός πληθωρισμός μακροπρόθεσμα οδηγεί σε μακροοικονομική αστάθεια που αυξάνει σημαντικά τους κινδύνους των τραπεζών και μειώνει τα κέρδη τους. Επίσης, μακροπρόθεσμα, τα υψηλά επιτόκια συρρικνώνουν την οικονομική δραστηριότητα και την ανάπτυξη, με αποτέλεσμα οι δανειολήπτες να μην μπορούν να εξοφλήσουν εγκαίρως τα δάνεια τους, γεγονός που καθιστά τις τράπεζες εξαιρετικά ευάλωτες και μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένο κίνδυνο πτώχευσης.

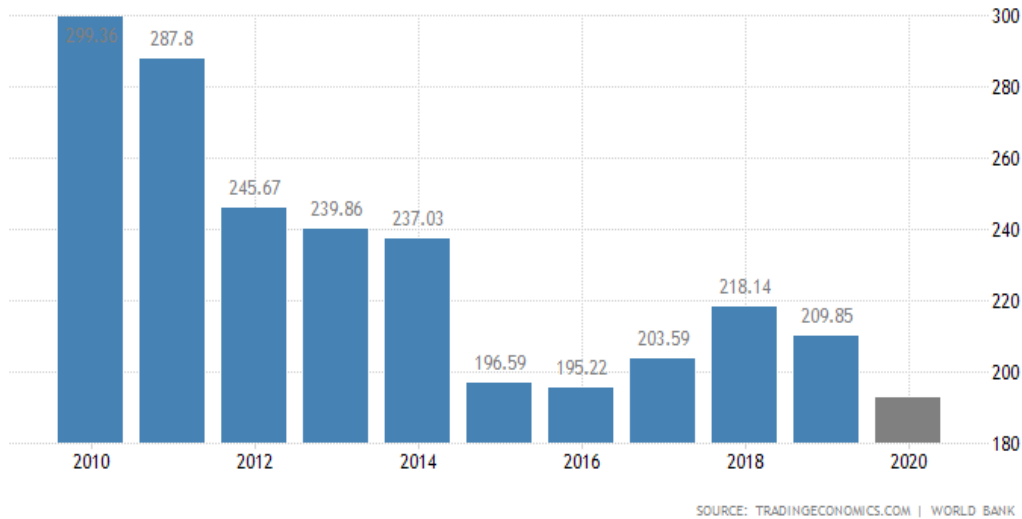
3. Ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας (Gross Domestic Product)

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) ή (αγγλ. *Gross Domestic Product* - GDP) είναι το κύριο μακροοικονομικό μέτρο. Ο κύριος στόχος μέτρησης είναι να ληφθεί ένα μέτρο της συνολικής ποσότητας αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται για την αγορά σε μια δεδομένη χώρα για μια δεδομένη χρονική περίοδο. Ορίζεται ως η συνολική αγοραία αξία όλων των τελικών προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα για μια χρονική περίοδο. Στην παρούσα μελέτη έχουμε χρησιμοποιήσει το πραγματικό ΑΕΠ.

Πραγματικό ΑΕΠ: Ο δείκτης της αξίας της παραγωγής στην οικονομία ο οποίος λαμβάνει υπόψη τις μεταβολές των τιμών στο χρόνο.

Από μελέτες που έγιναν απέδειξαν ότι υπάρχει μια θετική σχέση μεταξύ του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και της κερδοφορίας τραπεζών.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) στην Ελλάδα ανήλθε σε 209,85 δισεκατομμύρια δολάρια το 2019, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας και προβλέψεις από το Trading Economics. Η αξία του ΑΕΠ της Ελλάδας αντιπροσωπεύει 0,18 τοις εκατό της παγκόσμιας οικονομίας.(εικόνα 7)

Εικόνα 7: Ρυθμός ανάπτυξης οικονομίας της Ελλάδας

4. Ρευστότητα (Liquidity)

Η ρευστότητα είναι η ευκολία με την οποία ένα χρηματοοικονομικό προϊόν ή ένα περιουσιακό στοιχείο μπορεί να πωληθεί και να μετατραπεί σε μετρητά.

Η ρευστότητα είναι, με άλλα λόγια, η δυνατότητα γρήγορης μεταπώλησης ενός περιουσιακού στοιχείου χωρίς σημαντική αλλαγή στην τιμή του και με ελάχιστη απώλεια αξίας. Το χρήμα είναι το πιο ρευστό περιουσιακό στοιχείο, επειδή μπορεί να χρησιμοποιηθεί απευθείας για όλες τις συναλλαγές μιας επιχείρησης.

Μια τράπεζα που έχει υψηλή ρευστότητα, έχει μικρότερο κίνδυνο ρευστότητας, δηλαδή τον κίνδυνο να αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εκπλήρωση των χρεών της, από μια εταιρεία που δεν έχει αυτή τη δυνατότητα. Επιπλέον, μια τέτοια τράπεζα έχει γενικά μεγαλύτερη οικονομική ευελιξία για να εκμεταλλευτεί νέες επενδυτικές ευκαιρίες.

Η σωστά διαχειριζόμενη ρευστότητα μπορεί να είναι ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για μια τράπεζα ή ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα στην κεφαλαιαγορά.

Ένα αποτελεσματικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έχει την οικονομική ικανότητα να συγκεντρώσει μετρητά στο βαθμό που είναι απαραίτητο για να πραγματοποιήσει τις απαραίτητες πληρωμές και να εκπληρώσει τις άμεσες υποχρεώσεις του, με λογικό κόστος. Μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που καταθέτουν καταθέσεις, οι δύο πιο κοινές ανάγκες σε μετρητά είναι όταν:

1. Οι καταθέτες αποσύρουν τα χρήματά τους και
2. Οι αιτήσεις δανείου αυξάνονται.

Στη συνέχεια, αυτή η ανάγκη ρευστότητας ικανοποιείται είτε με την πώληση περιουσιακών στοιχείων (αποθηκευμένη ρευστότητα), είτε με δανεισμό στην αγορά χρήματος (αγορασμένη ρευστότητα), είτε με συνδυασμό των δύο.

Ο τύπος με τον οποίο υπολογίζουμε στην περίπτωση μας τη ρευστότητα είναι : ***Liquidity=Δάνεια/Σύνολο Ενεργητικού***

Οι κύριες πηγές ρευστότητας εκ μέρους των περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνουν τα κεφάλαια που κατέχονται από τα ιδρύματα που δέχονται καταθέσεις και πωλήσεις κρατικών και άλλων εξαιρετικά ρευστών μέσων της χρηματαγοράς (κρατικά ή εμπορικά ομόλογα και άλλα ρευστά χρεόγραφα), ή έκδοση πιστοποιητικών καταθέσεων και καταθέσεις.

Σημαντικό για τη διαχείριση ρευστότητας είναι το άτομο που είναι υπεύθυνο για τα υποχρεωτικά περιουσιακά στοιχεία μιας τράπεζας. Αυτά τα απαιτούμενα μετρητά περιλαμβάνουν μετρητά που διατηρούνται στα θησαυροφυλάκια των πρακτορείων καταθέσεων και έναν λογαριασμό καταθέσεων που διατηρείται στην κεντρική τράπεζα. Αυτά πρέπει να ελέγχονται τακτικά για τη διατήρηση του επιθυμητού επιπέδου αποθεματικών απαιτήσεων για κάθε περίοδο κατά την οποία το αποθεματικό πρέπει να

διατηρηθεί. Η μη διατήρηση επαρκών αποθεματικών οδηγεί σε μεγαλύτερη εποπτεία και κυρώσεις από τις ρυθμιστικές αρχές.

Επιπλέον, η μεταβλητή μέτρησης ρευστότητας έχει θετική επίδραση στην κερδοφορία όταν υπάρχει ορθή και προσεκτική διαχείριση του δανεισμού, αποφεύγοντας το δανεισμό με οποιοδήποτε κόστος μειώνοντας τα κριτήρια πίστωσης και ελέγχου. Με αυτόν τον τρόπο καταφέρνουν να διατηρήσουν ένα μικρό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων αυξάνοντας παράλληλα τα περιθώρια κέρδους. Διαφορετικά, ο υψηλός δείκτης δείχνει ότι οι τράπεζες που εκτίθενται σε υψηλό κίνδυνο δανεισμού έχουν μεγαλύτερες απώλειες από τη μη αποπληρωμή δανείων. Αυτές οι απώλειες οδηγούν σε μείωση των αποδόσεων και της κερδοφορίας των τραπεζών.

5. Μέγεθος τράπεζας (Bank Size)

Το μέγεθος μιας τράπεζας στην παρούσα εργασία θα μετρηθεί ως το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του. Οι τραπεζίτες ορθώς πιστεύουν ότι η κερδοφορία και το μέγεθος σχετίζονται. Η αύξηση του μέγεθος των τραπεζών μπορεί να αυξήσει την κερδοφορία επιτρέποντας στις τράπεζες να κάνουν οικονομίες κλίμακας. Για παράδειγμα, το αυξανόμενο μέγεθος επιτρέπει τράπεζες να καταναείμουν πάγια έξοδα σε μια μεγαλύτερη βάση περιουσιακών στοιχείων, μειώνοντας έτσι το μέσο κόστος τους.

Επιπλέον, καθώς αυξάνεται η κλίμακα λειτουργίας, οι τράπεζες θα μπορούσαν να κάνουν καλύτερη χρήση εξειδικευμένων εισροών.

Στις οικονομίες η κλίμακα δεν είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο το μέγεθος μπορεί να επηρεάσει την κερδοφορία. Οι μικρές τράπεζες μπορεί να είναι σε θέση να οικοδομήσουν ισχυρότερες σχέσεις με τοπικές επιχειρήσεις και πελάτες από τις μεγάλες τράπεζες, επιτρέποντάς τους να έχουν πρόσβαση χρήσιμες πληροφορίες για τον καθορισμό όρων επικοινωνίας και την καλύτερη λήψη αποφάσεων πιστωτικό όριο.

Από την άλλη, οι τράπεζες που έχουν γίνει εξαιρετικά μεγάλες μπορούν να έχουν αρνητική σχέση μεταξύ μεγέθους και κερδοφορίας. Αυτό οφείλεται στο υψηλό λειτουργικό κόστος των πολλών υποκαταστημάτων που έχουν συσταθεί, στην επιβάρυνση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και στα άλλα κόστη που σχετίζονται με τη διαχείριση εξαιρετικά μεγάλων εταιρειών.

Ωστόσο, ορισμένοι ερευνητές πιστεύουν ότι οι τράπεζες μπορούν να εξοικονομήσουν κόστος αυξάνοντας το μέγεθός τους, αλλά, από την άλλη πλευρά, μπορεί να αντιμετωπίσει μια ανεπαρκή κλίμακα (Berger and Humphrey, 1991). Μερικοί ερευνητές όπως οι Dietrich και Wanzenried (2011) βρήκαν μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ κερδοφορίας και μέγεθος τράπεζας. Διαπίστωσαν ότι ο κύριος λόγος για την αρνητική σχέση είναι ότι οι μεγάλες τράπεζες υπέστησαν σημαντικές ζημίες λόγω πολλών μη ανακτήσιμων δανείων. Η μελέτη του Bourke (1989) δείχνει μια θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους των τραπεζών και της κερδοφορίας. Έχοντας αυτό κατά νου, πολλοί άλλοι ερευνητές (Αθανάσογλου et al (2008) για τις Ελληνικές τράπεζες, οι Vander Vennet (1998), Pallage (1991), Rodriguez (1993), Πασιούρα και Κοσμίδου (2007)) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι μεγαλύτερες τράπεζες σε μέγεθος ήταν λιγότερο πιθανό να μειώσουν το κόστος τους, επηρεάζοντας έτσι αρνητικά την κερδοφορία τους.

6. Κεφαλαιακή Επάρκεια (Capital Adequacy)

Η κεφαλαιακή επάρκεια ορίζεται ως το μέτρο που μας δείχνει εάν το κεφάλαιο μιας τράπεζας (και ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος γενικά) είναι επαρκές για να μπορέσει η τράπεζα να αντιμετωπίσει πιθανές απώλειες από δάνεια που έχει ήδη δώσει και στο μέλλον μπορεί να είναι συνεπής με τις δικές της υποχρεώσεις και τα δικά της χρέη.

Μια εταιρεία, για να αγοράσει όλα τα μηχανήματα, τα κτίρια, τις πρώτες ύλες και οτιδήποτε άλλο χρειάζεται να συσταθεί και να είναι σε θέση να λειτουργήσει, χρειάζεται χρηματοδότηση.

Ο τύπος με τον οποίο υπολογίζουμε την κεφαλαιακή επάρκεια είναι :

CapAdeq=Μετοχικό κεφάλαιο/Σύνολο ενεργητικού

Τα τελευταία χρόνια, έχουν αναπτυχθεί νομικά πλαίσια που δεν επιτρέπουν τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου (και των ιδίων κεφαλαίων γενικά), ως ποσοστό της συνολικής χρηματοδότησης της τράπεζας, κάτω από ένα όριο. Η αναλογία που μας δείχνει το ποσό των ιδίων κεφαλαίων μιας τράπεζας σε σχέση με το ποσό της συνολικής χρηματοδότησής της είναι, με απλά λόγια, αυτό που ονομάζουμε Capital Adequacy Ratio.

Εάν τώρα αυτός ο λόγος είναι καλύτερος (υψηλότερος) από το κατώτατο όριο που έχει καθοριστεί, τότε λέμε ότι η τράπεζα έχει κεφαλαιακή επάρκεια. Διαφορετικά, λέμε ότι η τράπεζα αντιμετωπίζει πρόβλημα κεφαλαιακής επάρκειας και χρειάζεται ανακεφαλαιοποίηση. Η Επιτροπή της Βασιλείας III, για παράδειγμα, προτείνει το ποσό των ιδίων κεφαλαίων (δηλαδή ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας) να είναι τουλάχιστον 8%.

Μερικές μελέτες έχουν γίνει περιστασιακά, κυρίως σε αμερικανικές τράπεζες από τους Caprio και Summers (1993), Berger (1995), Stiglitz (1996), καθώς και σε Ευρωπαϊκές τράπεζες όπως οι Kunt και Huzinga (1998) και οι Abreu και O Mendes (2001), επιβεβαιώνουν τη θετική σχέση μεταξύ της κεφαλαιακής επάρκειας και της κερδοφορίας των τραπεζών.

7. Πιθανότητα Αθέτησης του Τραπεζικού Συστήματος μιας χώρας (Bank z Score)

Το Z-score αποτελεί ένα εναλλακτικό μέτρο του κινδύνου που προκύπτει μέσω της ανάλυσης του ισολογισμού μιας τράπεζας. Ο αλγεβρικός του τύπος εκφράζεται ως: $Z = ((E/A) + ROA) / \sigma(ROA)$ όπου στην περίπτωση του λόγου E/A είναι τα ίδια κεφάλαια ως ποσοστό των περιουσιακών στοιχείων, ROA είναι η απόδοση μετά την φορολογία ως ποσοστό των περιουσιακών στοιχείων και το $\sigma(ROA)$, αποτελεί την τυπική απόκλιση του ROA. Το Z-score στην ουσία δείχνει τον αριθμό των τυπικών αποκλίσεων του ROA που χρειάζεται ώστε να μηδενίσουν τα ίδια κεφάλαια. Οπότε όσο μεγαλύτερο είναι τόσο μικρότερος είναι ο κίνδυνος της πτώχευσης.

Η μείωση της πιθανότητας χρεοκοπίας μίας τράπεζας (αύξηση z-score) έχει θετική συσχέτιση με το ROA, καθώς η μείωση της πιθανότητας χρεοκοπίας συνεισφέρει στην μείωση του κόστους άντλησης κεφαλαίων με αποτέλεσμα να αυξάνεται τόσο ο δείκτης του ROA αλλά και του ROE.

8. Αποδοτικότητα Τράπεζας (Efficiency)

Η **αποδοτικότητα** των τραπεζικών εταιρειών επηρεάζεται έντονα από τη διαφορά μεταξύ του κόστους χρήματος, δηλαδή, του επιτοκίου που καταβλήθηκε στους καταθέτες και των τόκων που ελήφθησαν, υπό μορφή τραπεζικού προσόδου, από τις διάφορες πιστωτικές εταιρείες. Η συνολική αποδοτικότητα μιας τράπεζας επηρεάζεται από το ποσοστό των καταθέσεων της, το οποίο υποχρεούται, προκειμένου να διασφαλίσει τη ρευστότητά της, να διατηρήσει την αδράνεια με τη μορφή μετρητών ή να κατατεθεί στην κεντρική τράπεζα.

Υπάρχουν τρεις κύριοι λόγοι για τους οποίους οι τράπεζες χρειάζονται ένα επαρκές επίπεδο κερδοφορίας:

(α) Να παρέχουν αναλογική απόδοση στους μετόχους,

(β) Να επιβεβαιώνουν στους μετόχους ότι η επιχείρηση είναι καλή και έχει καλή διαχείριση,

(γ) Διατήρηση και επέκταση της κεφαλαιακής βάσης της τράπεζας, επομένως, να πληροί τα κριτήρια σύνεσης και σταθερότητας και να διευκολύνει την ανάπτυξη της επιχείρησης. Ειδικά σε μια περίοδο πληθωρισμού, η κεφαλαιακή βάση πρέπει να αυξηθεί απλά για να χρηματοδοτήσει έναν σταθερό φυσικό όγκο συναλλαγών προσφοράς χρήματος.

Για τον υπολογισμό της αποδοτικότητας, οι σύγχρονες ευρωπαϊκές και αμερικανικές τράπεζες είναι σε θέση να γνωρίζουν το κόστος λειτουργίας κάθε μορφής τραπεζικής. Η αποδοτικότητα μιας τράπεζας υπολογίζεται από την αναλογία των λειτουργικών εξόδων της προς τα λειτουργικά της έσοδα .

Τα λειτουργικά έξοδα πρέπει να βαρύνουν τη διοίκηση με τρόπο που δεν επηρεάζει σημαντικά την ικανότητα μιας επιχείρησης να ανταγωνιστεί τους ανταγωνιστές της.

Τα λειτουργικά έσοδα είναι ένα λογιστικό στοιχείο που μετρά το ποσό του κέρδους που προκύπτει από τις δραστηριότητες μιας επιχείρησης μετά την αφαίρεση των λειτουργικών εξόδων. Το λειτουργικό εισόδημα είναι ένα μέτρο που αφορά τα πόσα από τα έσοδα μιας εταιρείας θα γίνουν τελικά κέρδος.

Ο τύπος με τον οποίο υπολογίζουμε την απόδοση είναι:

$$Eficiency = \text{Λειτουργικά έξοδα} / \text{Λειτουργικά έσοδα}$$

9. Δείκτης Μέτρησης Σκιώδους Τραπεζικού Συστήματος (Shadow Banking=SB_M)

SB_M είναι ο λόγος της διαφοράς της προσφοράς χρήματος M3 και της προσφοράς χρήματος M2 προς το M2, όπου το M2 περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία του M1 καθώς και καταθέσεις ταμειευτηρίου, τίτλους χρηματαγοράς, αμοιβαία κεφάλαια και άλλες προθεσμιακές καταθέσεις. Το M1 περιλαμβάνει καταθέσεις μετρητών και επιταγές.

Το M3 περιλαμβάνει το M2 καθώς και μεγάλες προθεσμιακές καταθέσεις, αμοιβαία κεφάλαια χρηματαγοράς. Η μέτρηση του M3 περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία λιγότερο ρευστά από άλλα στοιχεία της προσφοράς χρήματος.

Η ουσιαστική διαφορά του M2 και του M3 είναι τα αμοιβαία κεφάλαια.

Οι εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ), οι οποίες συμμετέχουν ενεργά στο σκιώδες τραπεζικό σύστημα διαχειρίζονται τα αμοιβαία κεφάλαια εισπράττοντας προμήθεια που εκφράζεται ως ποσοστό

επί του καθαρού ενεργητικού του Αμοιβαίου Κεφαλαίου, το οποίο είναι το σύνολο του χαρτοφυλακίου του και τοποθετείται κυρίως σε ομόλογα, μετοχές και προθεσμιακές καταθέσεις ανάλογα με το είδος του και τον σκοπό του. Σκοπός των κεφαλαίων αυτών είναι η συγκέντρωση κεφαλαίων από διάφορους επενδυτές και η επένδυση τους ως ενιαία περιουσία υπό κοινή διαχείριση από τις ΑΕΔΑΚ.

Ο τύπος με τον οποίο υπολογίζουμε το SB_M είναι:

$$SBM=(M3-M2)/M2$$

Όσο μεγαλώνει ο δείκτης αυτός τόσο αρνητική θα είναι η επίδρασή του στην κερδοφορία των τράπεζων. Οι επενδυτές θα στρέφονται προς τα αμοιβαία κεφάλαια ως επενδυτική επιλογή οπότε οι καταθέσεις προς τα τραπεζικά ιδρύματα θα μειώνονται. Έτσι θα έχουμε υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης. Όμως υπάρχει και θετική επίδραση του δείκτη SB_M με την κερδοφορία της τράπεζας.

Πολλά αμοιβαία κεφάλαια προσπαθούν να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο τους μέσω διαφοροποίησης των επενδύσεων τους. Έτσι ένα μεγάλο ποσοστό του μεγάλου όγκου χρήματων που έχουν λάβει από τους επενδυτές το τοποθετούν σε καταθέσεις με αποτέλεσμα οι τράπεζες να αυξάνουν την ρευστότητα τους και συνεπώς να αυξάνουν το δανεισμό και την κερδοφορία τους μέσω των τόκων που εισπράττουν.

10. Δείκτης Μέτρησης Σκιάδους Τραπεζικού Συστήματος (Shadow Banking= SB_DOM)

SB_Dom είναι ο λόγος της εγχωρίας πίστωσης προς τον ιδιωτικό τομέα από τις τράπεζες προς την εγχώρια πίστωση προς τον ιδιωτικό τομέα .

Οι εγχώριες πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα από τις τράπεζες αφορούν τους οικονομικούς πόρους που παρέχονται στον ιδιωτικό τομέα από άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (νομικά πρόσωπα και χρηματοπιστωτικά

ιδρύματα εκτός από κεντρικές τράπεζες), όπως δάνεια, αγορές χρεωστικών τίτλων και εμπορικές πιστώσεις. Για ορισμένες χώρες οι απαιτήσεις αυτές περιλαμβάνουν πίστωση σε δημόσιες επιχειρήσεις.

Οι εγχώριες πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα αφορούν τους οικονομικούς πόρους που παρέχονται στον ιδιωτικό τομέα από τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, όπως μέσω δανείων, αγορών χρεωστικών τίτλων και εμπορικών πιστώσεων και λοιπών εισπρακτέων λογαριασμών που καθιστούν δυνατή την αποπληρωμή.

Ο τύπος με τον οποίο υπολογίζουμε το SB_Dom είναι:

**SBDom= Εγχώριες πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα από τις τράπεζες/
Εγχώριες πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα**

Ο δείκτης SB_Dom όσο αυξάνει μας δείχνει ότι τόσο μεγαλύτερη είναι η πίστωση προς τον ιδιωτικό τομέα από τις τράπεζες μέσω των χορηγήσεων δανείων κατά κύριο λόγο και κατά δεύτερο τις επενδύσεις σε ομόλογα χαμηλού ρίσκου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι τράπεζες να επωφελούνται από τους τόκους και τα μερίσματα που λαμβάνουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα αυξάνοντας έτσι την κερδοφορία τους. Κατ' αυτών τον τρόπο ο ιδιωτικός τομέας δεν στρέφεται στις οντότητες που συμμετέχουν στο τραπεζικό σύστημα για να δανειστούν και να αυξήσουν τη ρευστότητα τους.

3.5 Παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή του δείκτη ROA

Η πρώτη παλινδρόμηση που πραγματοποιούμε έγινε με εξαρτημένη μεταβλητή του δείκτη ROA ενώ ως ανεξάρτητες μεταβλητές χρησιμοποιούμε τις μεταβλητές που περιλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα (πίνακας 5). Μέσω της εκτίμησης με την επιλογή του two way fixed effect analysis χρησιμοποιούμε ως κριτήριο αξιολόγησης της στατιστικής σημαντικότητας τον δείκτη p-value σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Διεξάγοντας την πρώτη παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τον δείκτη ROA διαπιστώνουμε πως οι μεταβλητές που δεν ανήκουν στο πλαίσιο της στατιστικής σημαντικότητας είναι οι μεταβλητές των οποίων οι τιμές τους καταγράφουν p-value>0,1. 74

Προκειμένου να καταλήξουμε σε αποκλειστικά στατιστικά σημαντικές μεταβλητές, με εξαρτημένη μεταβλητή τον δείκτη ROA, χρειάστηκε να εκτελέσουμε συνολικά έξι παλινδρομήσεις. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές(πίνακας παρατήματος) παρουσιάζονται παρακάτω και ταξινομούνται σε φθίνουσα τιμή όσον αφορά τον δείκτη p-value: ο λόγος λειτουργικού κόστους προς το λειτουργικό εισόδημα (costinc), δείκτης Z-score, ο δείκτης του συνολικού κόστους προς το σύνολο του ενεργητικού (bnkcosttotas), ο δείκτης συγκέντρωσης (concerta), δείκτης ΑΕΠ (GDP). Αφαιρώντας διαδοχικά τις παραπάνω μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές.

Το τελικό υπόδειγμα είναι της μορφής:

$$\text{ROA} = 71.88 + 0.021\text{CapAdeq} - 1.1844e-07\text{LLP} + 0.1188\text{GDP}$$

$$(1.73)^* (2.43)^{**} (-3.48)^{***} (5.72)^{***}$$

$$-72.78\text{SB\_DOM} + 0.50\text{LIQUI} (-1.74)^* (1.85)$$

Οι μεταβλητές λοιπόν παρουσιάζουν είτε θετική είτε αρνητική επίδραση τόσο με την απόδοση του ενεργητικού, όπως εξηγήσαμε στην προηγούμενη ενότητα, όσο και με την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων που θα αναπτύξουμε στη συνέχεια. Με βάση τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων και του τελικού υποδείγματος οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές είναι η κεφαλαιακή επάρκεια, οι προβλέψεις για ζημίες δανείων, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας και το μέγεθος της τράπεζας.

Ο συντελεστής της κεφαλαιακής επάρκειας είναι θετικός (2,83) και στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 1% με p-value=2,75. Αυτό σημαίνει ότι η τράπεζα κατέχει περισσότερα κεφάλαια σε σχέση με τους κινδύνους που έχει αναλάβει, με αποτέλεσμα να έχει ελαχιστοποιήσει τις πιθανότητες για αδυναμία συνέχισης της δραστηριότητάς της. Επίσης μπορεί

να αναλάβει μεγαλύτερο κίνδυνο επιλέγοντας χαρτοφυλάκια επενδύσεων που

περιέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τις αποδόσεις τους. Οι τράπεζες με ισχυρά ίδια κεφάλαια αντιμετωπίζουν μικρότερη ανάγκη σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης γεγονός που έχει θετική επίδραση στην κερδοφορία τους και μικρότερο κίνδυνο πτώχευσης. Ο χαμηλός αυτός κίνδυνος για πτώχευση αυξάνει την αξιοπιστία της και μειώνει το κόστος χρηματοδότησης τους.

Η δεύτερη μεταβλητή είναι ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας. Με θετικό συντελεστή ο οποίος ισούται με 14,42 και στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 10% με $p\text{-value}=6,11^{***}$, θετική σχέση που αναμέναμε και φυσικά προέκυψε μας δείχνει ότι σε περιόδους ανάπτυξης υπάρχει θετική ζήτηση για τις τραπεζικές υπηρεσίες και πιο συγκεκριμένα τις καταθέσεις. Με αυτό τον τρόπο οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν περισσότερα δάνεια, αυξάνοντας με αυτό τον τρόπο τα έσοδά της και κατ' επέκταση την κερδοφορία της.

Τελευταία μεταβλητή είναι το τραπεζικό μέγεθος. Υπολογίζεται από το φυσικό λογάριθμο του ενεργητικού της κάθε τράπεζας και μας δίνει τη δυνατότητα να δούμε τις οικονομίες κλίμακος που δημιουργεί μια τράπεζα κυρίως όσον αφορά το κόστος συγκέντρωσης και επεξεργασίας πληροφοριών. Ο συντελεστής είναι θετικός ίσος με 40,58 και στατιστικά σημαντικός για επίπεδο σημαντικότητας 5% με $p\text{-value}=2.50$. Παρατηρούμε ότι ο αριθμός αυτός δεν είναι τόσο μεγάλος ώστε να περιορίζει τη μείωση στα κόστη των τραπεζών και κατ' επέκταση την κερδοφορία.

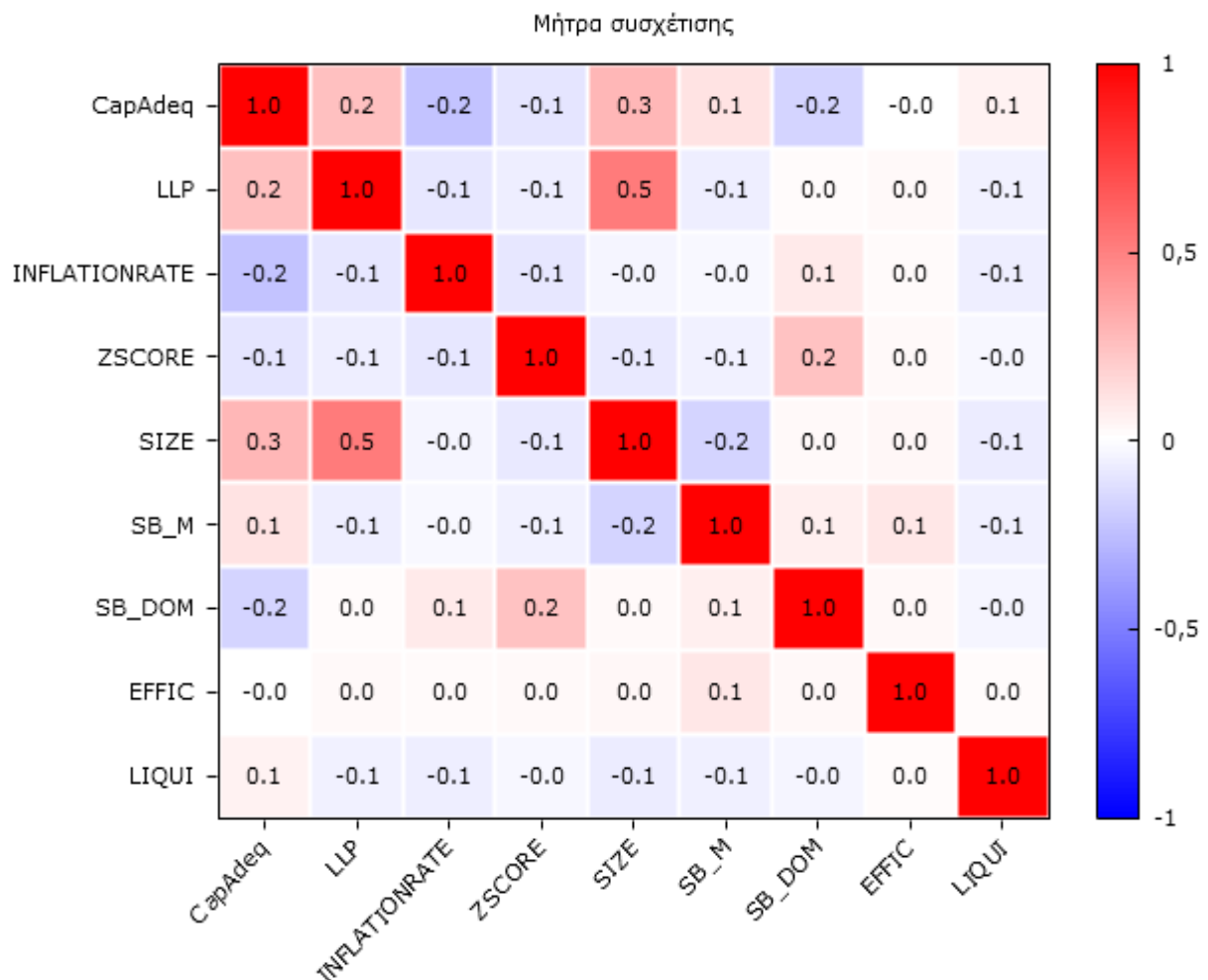
Ο δείκτης SB_DOM δεν είναι στατιστικά σημαντικός στην πλευρά των ιδίων κεφαλαίων όπως αποδείχτηκε παραπάνω στην πλευρά του ενεργητικού. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αύξηση του σκιάδους τραπεζικού συστήματος και η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα έχει αποτρέψει τους επενδυτές να τοποθετούν τα χρήματά τους σε τραπεζικές καταθέσεις. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μειώνεται η ρευστότητα του παραδοσιακού συστήματος και να γίνεται πιο εμφανής ο κίνδυνος ρευστότητας.

Γι' αυτό το λόγο οι τράπεζες είναι αναγκασμένες να προσφεύγουν σε άλλες λύσεις χρηματοδότησης, είτε σε χρηματοδότηση από τις αγορές με δυσβάσταχτους όρους για αυτές, είτε να ρευστοποιούν στοιχεία του

ενεργητικού σε τιμές πολύ χαμηλότερες από την πραγματική τους αξία. Έτσι μακροπρόθεσμα εμφανίζεται ο κίνδυνος πτώχευσης που όπως είπαμε και στην

αρχή ο κίνδυνος αυτός είναι ικανός να επηρεάσει ολόκληρο το οικονομικό σύστημα και να επιφέρει μια νέα κρίση.

Τέλος, παραθέτουμε τον πίνακα συσχέτισης και διαπιστώνουμε πως δεν υπάρχει ζήτημα πολυσυγγραμμικότητας.

Εικόνα 8 : Μήτρα συσχέτισης

3.6 Παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή την απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE)

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή ο δείκτης ROE. Οπότε διεξάγει παλινδρόμηση με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως και με την υπόθεση του δείκτη ROA διαπιστώνουμε ότι ο αριθμός στατιστικά σημαντικός μεταβλητή, είναι πολύ μικρότερος από την παλινδρόμηση που είχε εξαρτώμενη μεταβλητή ο δείκτης ROA.

Στην αρχική μας παλινδρόμηση οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές είναι μόνο τέσσερις στις επτά στην περίπτωση προηγούμενου μοντέλου. Επίσης, το σύνολο των παλινδρομήσεων που έπρεπε να τρέξουμε για να φτάσουμε ο αριθμός των οκτώ είναι μια στατιστικά σημαντική μεταβλητή παλινδρομήσεων.

Το τελικό υπόδειγμα είναι της μορφής:

$$ROE = -557.382 + 2.414CapAdeq - 5.70484e-06 LLP + 13.368GDP$$

$$(-2.37)** (2.724)*** (-1.684)* (6.31)***$$

$$+ 31.0925SIZE$$

$$(2.213)**$$

Επομένως, οι μεταβλητές έχουν είτε θετική είτε αρνητική επίδραση τόσο στην απόδοση των περιουσιακών στοιχείων, όπως εξηγήσαμε στην προηγούμενη ενότητα, όσο και στην απόδοση των ιδίων κεφαλαίων που θα αναπτύξουμε αργότερα. Με βάση τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων και του τελικού μοντέλου, οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές είναι η κεφαλαιακή επάρκεια, οι προβλέψεις απώλειας δανείου, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας και το μέγεθος της τράπεζας.

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι θετικός (2,83) και στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημασίας 1% με τιμή $p = 2,75$. Αυτό σημαίνει ότι η τράπεζα έχει περισσότερα κεφάλαια από τους κινδύνους που έχει αναλάβει, ελαχιστοποιώντας έτσι τις πιθανότητες αδυναμίας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της. Μπορεί επίσης να αναλάβει μεγαλύτερο κίνδυνο

επιλέγοντας επενδυτικά χαρτοφυλάκια που περιέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο για να μεγιστοποιήσει τις αποδόσεις τους.

Οι τράπεζες με ισχυρά ίδια κεφάλαια αντιμετωπίζουν λιγότερη ανάγκη για εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης, γεγονός που έχει θετική επίδραση στην κερδοφορία τους και μικρότερο κίνδυνο πτώχευσης.

Αυτός ο χαμηλός κίνδυνος πτώχευσης αυξάνει την αξιοπιστία του και μειώνει το κόστος χρηματοδότησής τους.

Η δεύτερη μεταβλητή είναι ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας. Με θετικό ποσοστό ίσο με 14,42 και στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημασίας 10% με τιμή $p = 6,11$ ***, μια θετική σχέση που περιμέναμε και φυσικά προέκυψε δείχνει ότι σε περιόδους ανάπτυξης υπάρχει θετική ζήτηση για τραπεζικές συναλλαγές υπηρεσίες και ειδικότερα καταθέσεις. Με αυτόν τον τρόπο, οι τράπεζες είναι σε θέση να παρέχουν περισσότερα δάνεια, αυξάνοντας έτσι τα έσοδά της και κατά συνέπεια την αποδοτικότητά της.

Η τελευταία μεταβλητή είναι το μέγεθος της τράπεζας. Υπολογίζεται από τον φυσικό λογάριθμο των περιουσιακών στοιχείων κάθε τράπεζας και μας επιτρέπει να δούμε τις οικονομίες κλίμακας που δημιουργεί μια τράπεζα κυρίως όσον αφορά το κόστος συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών. Ο συντελεστής είναι θετικός ίσος με 40,58 και στατιστικά σημαντικός για το επίπεδο σημασίας 5% με τιμή $p = 2,50$. Παρατηρούμε ότι αυτός ο αριθμός δεν είναι αρκετά μεγάλος για να περιορίσει τη μείωση του τραπεζικού κόστους και κατά συνέπεια την κερδοφορία.

Ο δείκτης SB_DOM δεν είναι στατιστικά σημαντικός από την πλευρά των ιδίων κεφαλαίων, όπως φαίνεται παραπάνω στην πλευρά του ενεργητικού. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ανάπτυξη του σκιάδους τραπεζικού συστήματος και η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα από αυτό εμπόδισε τους επενδυτές να τοποθετήσουν τα χρήματά τους σε τραπεζικές καταθέσεις.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ρευστότητας του παραδοσιακού συστήματος και την αύξηση του κινδύνου ρευστότητας.

Για το λόγο αυτό, οι τράπεζες αναγκάζονται να καταφύγουν σε άλλες λύσεις χρηματοδότησης, είτε για χρηματοδότηση από τις αγορές με αφόρητους όρους για αυτούς, είτε για εκκαθάριση περιουσιακών στοιχείων σε τιμές πολύ χαμηλότερες από την πραγματική τους αξία. Έτσι, μακροπρόθεσμα, υπάρχει ο

κίνδυνος πτώχευσης, ο οποίος, όπως είπαμε στην αρχή, είναι πιθανό να επηρεάσει ολόκληρο το οικονομικό σύστημα και να οδηγήσει σε μια νέα κρίση.

Κεφάλαιο 4: Συμπεράσματα

Η ανάλυση αυτής της εργασίας επικεντρώθηκε στην έρευνα αλλά και την καταγραφή σκιωδών τραπεζικών δραστηριοτήτων σε επίπεδο χώρας. Για να καταστεί δυνατή η παραπάνω προσπάθεια, απαραίτητη προϋπόθεση ήταν να διευκρινιστεί και στα δύο επίπεδα ορισμός, σύνθεση, καθώς και στο επίπεδο των λειτουργικών δραστηριοτήτων που αποτελεί ένα σκιώδες τραπεζικό σύστημα.

Ερευνήσαμε επίσης την επίδραση της κεφαλαιακής επάρκειας, της ρευστότητας, του πληθωρισμού και του ρυθμού ανάπτυξης στην κερδοφορία των τραπεζών όπως εξετάζουν και οι έρευνες της βιβλιογραφίας. Τότε, προσπαθήσαμε να διακρίνουμε τα ανταγωνιστικά του πλεονεκτήματα Shadow Banking σε σχέση με το επίσημο τραπεζικό σύστημα, ενώ έπειτα επικεντρωθήκαμε και στους σχετικούς κινδύνους.

Στη συνέχεια συλλέξαμε τα δεδομένα και δημιουργήσαμε απαραίτητους δείκτες για να μπορέσουμε να μετρήσουμε το μέγεθος του Shadow Banking με σημείο αναφοράς το δείγμα των χωρών που συνηθίζαμε.

Με βάση τα δεδομένα, το ευρωπαϊκό σκιώδες τραπεζικό σύστημα είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό σε μέγεθος παρά τη μείωση που υπέστη λόγω της οικονομικής κρίσης, (απώλεια 20%) το μέγεθός του σύμφωνα με τα δεδομένα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) το αξιολόγησε σε 42 τρισεκατομμύρια ευρώ για το έτος 2017, που αντιστοιχεί στο μέγεθος περίπου το 40% του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Ωστόσο, το στοιχείο που διαφοροποιεί το έργο από την υπόλοιπη βιβλιογραφία είναι ο δείκτης μέτρησης του σκιώδους τραπεζικού συστήματος SB_DOM, είναι στατιστικά σημαντικός, καθώς έχει αρνητική επίδραση στην απόδοση των περιουσιακών στοιχείων.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν το γεγονός ότι η ανάπτυξη του σκιώδους τραπεζικού συστήματος συμβαδίζει με τη χαμηλότερη κερδοφορία των τραπεζών, καθώς όσο υψηλότερος είναι αυτός ο δείκτης, τόσο χαμηλότερη είναι η αποδοτικότητα των τραπεζών λόγω της μετατόπισης οικονομικών οντοτήτων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκτός των παραδοσιακών τραπεζών σύστημα.

Βιβλιογραφία

- Αγγέλης, Γ.(2016). 'Stress test στο "σκιάδες" τραπεζικό σύστημα', Capital, <http://www.capital.gr/oikonomia/3166546/stress-test-sto-skiodes-trapezikosustima>
- Ανζτουλάτος α. Άγγελος (2018) 'Σημειώσεις Τραπεζικής'.
- Funke, M., Mihaylovski, P. & Zhu, H. (2015) 'Monetary policy transmission in China: A DSGE model with parallel shadow banking and interest rate control', Bank of Finland, Institute for Economies in Transition.
- Adrian, T., (2011) 'Monitoring Risks In The Shadow Banking System', Federal Reserve Bank of New York
- ALCHIAN, A. and KLEIN, B. (1973), 'On a Correct Measure of Inflation, Journal of Money', Credit, and Banking, Vol. 5, pp. 173-191.
- REVELL, J. (1979) 'Inflation and Financial Institutions', The Financial Times.

- KESSEL, R. and ALCHIAN, A. (1962) 'Effects of Inflation', The Journal of Political Economy, Vol. LXX, No. 6, pp. 521-537.
- Athanasoglou P. Panayiotis, Brissimis N. Sophocles, Delis D. Matthaios (2008) 'Bank specific, industry-specific and macroeconomic determinants of bank profitability', International Financial Markets, Institutions and Money, 18, 121-136.
- Athanasoglou Panayiotis, Delis Matthaios and Staikouras Christos (2006) 'Determinants of bank profitability in the South – Eastern European Union'.
- Bourke Philip (1989) 'Concentration and other determinants of bank profitability in Europe, North America and Australia', Journal of Banking & Finance, 13, 65-79.
- Demirgüç-Kunt Asli, Huizinga Harry (1999) 'Determinants of Commercial Bank Interest Margins and Profitability: Some International Evidence', The World Bank Economic Review, 13, 379-408.

- Goddard John, Molyneux Phil, Wilson John O.S., Tavakoli Manouche (2007) 'European banking: An overview', Journal of Banking & Finance, 31, 1911-1935.
- Molyneux, P., Thornton J. (1992) 'Determinants of European bank profitability: A note', Journal of Banking & Finance, 16, 1173-1178.
- Pasiouras Fotis, Kosmidou Kyriaki (2007) 'Factors influencing the profitability of domestic and foreign commercial banks in the European Union', Research in International Business and Finance, 21, 222-237.
- Irani, R. M, Iyer, R., Meisenzahl, R., Peydro, J-L. (2018) 'The Rise of Shadow Banking: Evidence from Capital Regulation', FEDS Working Paper, No. 2018- 039
- Staikouras K. Christos (2008) 'The Determinants of European Bank Profitability', International Business & Economics Research Journal.
- OECD (2015) 'Results of the survey on shadow banking'.
- IMF (2014) 'What is shadow banking?'.
- Bryan J. Noeth and Rajdeep Sengupta (2011) 'The Regional Economist, Is Shadow Banking Really Banking?'.
- Laura E. Kodres (2013) IMF 'What Is Shadow Banking?'.
- Swati Ghosh, Ines Gonzalez Del Mazo, and İnci Ötker-Robe (2012) 'Chasing the Shadows: How Significant Is Shadow Banking in Emerging Markets?'.
- Adair Turner (2012) 'Shadow Banking And Financial Instability'.
- Zoltan Pozsar, Tobias Adrian, Adam Ashcraft, and Hayley Boesky (2013) 'Shadow Banking', FRBNY Economic Policy Review.
- FSB, (3 July 2017) 'Assessment of shadow banking activities, risks and the adequacy of post-crisis policy tools to address financial stability concern'.
- John V. Duca (2014) 'How Capital Regulation and Other Factors Drive the Role of Shadow Banking in Funding Short-Term Business Credit'.
- Rustom M. Irani Rajkamal Iyer Ralf R. Meisenzahl Jose-Luis Peydro (2018) 'The Rise of Shadow Banking: Evidence from Capital Regulation'.
- FSB (March 2018) 'Global Shadow Banking Monitoring'.
- Adair Turner (14 March 2012) 'Shadow banking and financial instability', Cass Business School.
- Working Party on Financial Statistics (2015) 'Results of the survey on shadow banking', Organization for Economic Co-operation and Development.

- Nicola Doyle, Lieven Hermans, Philippe Molitor and Christian Weistroffer 'Shadow banking in the euro area: risks and vulnerabilities in the investment fund sector', ECB.
- Yeva Nersisyan, L. Randall Wray (February 2010) 'The Global Financial Crisis and the Shift to Shadow Banking'.
- Nersisyan, Y., Wray, R. (2010) 'The Global Financial Crisis And The Shift To Shadow Banking', Levy Economics Institute, No 587